

TARTU ÜIKOOL
Pärnu kolledž
Turismiosakond

Liis Meeras

MAAILMA TURISMIGEOGRAAFIA (AMEERIKA, AASIA, AAFRIKA)

Aafrika, Aasia, Okeaania (magistriõppele)

Pärnu 2010

SISUKORD

1.	Aafrika regiooni turismigeograafia	3
1.1.	Aafrika turismi põhinäitajad.....	3
1.2.	Põhja-Aafrika regiooni riigid	5
1.2.1	Egiptus – riigi ülevaade.....	5
1.2.2	Liibüa – riigi ülevaade	7
1.2.3	Tuneesia – riigi ülevaade	8
1.2.4	Alžeeria – riigi ülevaade	10
1.2.5	Maroko – riigi ülevaade	11
1.2.6	Mauritaania – riigi ülevaade.....	13
1.3.	Sahara/Saheli-Aafrika – regiooni ülevaade	14
1.4.	Aafrika “sarv” – regiooni ülevaade	16
1.5.	Must Lääne-ja Kesk-Aafrika – regiooni ülevaade.....	18
1.6.	Suurte järvede piirkond – regiooni ülevaade.....	19
1.7.	Ida-Aafrika – ülevaade	20
1.8.	Edela-Aafrika - ülevaade	21
1.9.	Lõuna-Aafrika Vabariik (LAV) – riigi ülevaade.....	22
1.10.	Madagaskar - ülevaade	22
2.	Aasia ja Okeaania turismi põhinäitajad.....	25
2.1.	Okeaania - ülevaade	26
2.2.	Austraalia – riigi ülevaade.....	27
2.3.	Uus-Meremaa– riigi ülevaade	29
2.4.	Paapua Uus-Guinea - ülevaade.....	30
2.5.	Polüneesia - ülevaade	31
2.6.	Mikroneesia - ülevaade	32
2.7.	Melaneesia - ülevaade	34
3.	Aasia regiooni turismigeograafia	36
3.1.	Indoneesia – riigi ülevaade.....	36
3.2.	Ida-Timor - ülevaade	38
3.3.	Filipiinid – ülevaade	39
3.4.	Sri Lanka - ülevaade.....	41
3.5.	Malaisia - ülevaade.....	42
3.6.	Brunei - ülevaade.....	43
3.7.	Kambodža - ülevaade	44
3.8.	Laos - ülevaade.....	46
3.9.	Maldiivid - ülevaade.....	47
3.10.	Hiina - ülevaade	48
3.11.	India - ülevaade.....	49
3.12.	Jaapan - ülevaade	50
3.13.	Tai - ülevaade.....	52
	Kasutatud allikad.....	54

1. AAFRIKA REGIOONI TURISMIGEOGRAAFIA

1.1. Aafrika turismi põhinäitajad

2007. aastal kasvas Aafrikas turism 4% ehk 47 miljoni rahvusvahelise saabumiseni aastas. Tulu rahvusvahelisest turismist kasvas samas 1% ehk 31 miljardi USD-ni. Põhja-Aafrika riikide tulemused olid kohati keskmisest kasvust kõrgemad (Maroko +6%, Tuneesia +4%). Oluline roll selles on valitsuse suurel toel, lihtsal kättesaadavusel ning atraktiivsetel hindadel võrreldes “euro” sihtkohtadega Vahemere põhjakaldal.

Sahara taguse ehk Musta Aafrika regioonis olid mitmete riikide tulemused positiivsed – Angola, Ghana, Mali ja Uganda tulemused olid kahekohalised positiivsed protsendid (vt tabel 1). Sellele on aidanud kaasa turismi rahastamine ning sihtturgudele suunatud müügitoetuse tegevused. Regiooni juhtivas piirkonnas Lõuna-Aafrikas oli rahvusvaheliste saabumiste kasv 6%, millele aitas kaasa enda FIFA 2010 jalgpalli maailmakarika võõrustaja riigina tutvustamine.

Tabel. Rahvusvahelised saabumised Aafrikas riikide kaupa (2006-2008)

Major destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)			Share (%)
		2006	2007	2008*	07/06	08*/07	2008*	2006	2007	2008*	2008*
Africa		41,534	45,016	46,700	8.4	3.7	100	24,896	29,089	30,612	100
Algeria	VF	1,638	1,743	1,771	6.4	1.6	3.8	215	219
Angola	TF	121	195	294	60.4	51.0	0.6	75	225
Botswana	TF	1,843	1,990	2,131	8.0	7.1	4.6	537	546	553	1.8
Cape Verde	TF	242	267	285	10.4	6.7	0.6	228	303	350	1.1
Ethiopia	TF	290	312	330	7.4	5.8	0.7	162	176	374	1.2
Gambia	TF	125	143	147	14.3	2.9	0.3	75	84
Ghana	TF	497	587	698	18.0	19.0	1.5	861	908	919	3.0
Kenya	TF	1,644	687	917	752	2.5
Lesotho	TF	346	292	285	-15.7	-2.5	0.6	36	43	33	0.1
Madagascar	TF	312	344	375	10.4	9.0	0.8	232	269	333	1.1
Malawi	TF	638	735	742	15.2	1.0	1.6	24	27
Mali	TF	153	164	190	7.4	15.9	0.4	175	221
Mauritius	TF	788	907	930	15.1	2.6	2.0	1,007	1,299	1,449	4.7
Morocco	TF	6,558	7,408	7,879	12.9	6.4	16.9	5,984	7,181	7,202	23.6
Namibia	TF	833	929	..	11.5	384	434	378	1.2
Reunion	TF	279	381	396	36.5	4.2	0.8	335	447	505	1.7
Senegal	TF	866	875	..	1.0	250	531
Seychelles	TF	141	161	159	14.7	-1.4	0.3	228	285	258	0.8
South Africa	TF	8,396	9,091	9,592	8.3	5.5	20.5	7,875	8,418	7,609	24.9
Sudan	TF	328	436	..	32.9	252	262	331	1.1
Swaziland	THS	873	870	754	-0.4	-13.3	1.6	75	32
Tanzania	TF	628	692	750	10.2	8.4	1.6	950	1,199	1,354	4.4
Tunisia	TF	6,550	6,762	7,049	3.2	4.2	15.1	2,275	2,575	2,932	9.6
Uganda	TF	539	642	844	19.2	31.5	1.8	346	398	498	1.6
Zambia	TF	757	897	812	18.5	-9.5	1.7	110	138
Zimbabwe	VF	2,287	2,508	..	9.7	338	365

Allikas: UNWTO

2009. aastal oli Aafrika regioon ainuke maailmas, kus turism kasvas (+5%). Sealhulgas Põhja-Aafrika regioonis oli kasv 2,9% ning Musta Aafrika regioonis 6,4%. Eeldatakse, et see positiivne trend jätkub veel ka järgnevatel aastatel tänu FIFA maailmakarika üritusele.

Ülevaade Sahara kõrbest (Allikas: <http://www.geo.ut.ee/kooligeo/loodus/sahara.htm>)

Sahara on maailma suurim kõrbeala, mis laiub Aafrika põhjaosas. Pindala on üle 8 miljoni km² ja see ulatub ligi 5700 km pikkuselt Atlandi ookeanist Niiluse jõeni ning Vahemere rannikult 2000 km lõuna poole kuni savannide põhjapiirini. Pinnamoelt on suurem osa Saharast võrdlemisi madal ja tasane, keskosas on ka kõrgemaid mägesid. Kõige kõrgemale küünib Tibesti mäestik, suurima kõrgusega 3415 m. Põhja- ja idaosas leidub nõgusid, mille põhi on meretasemest isegi madalamal.

Sahara on üks maailma kõige kuumematest kõrbealadest. Seal on mõõdetud kõrgeim õhutemperatuur varjus 58°C, liiv kuumeneb isegi 90 kraadini. Kuid talvel võib vahel harva esineda isegi öökülma. Aastane sademete hulk on alla 100 mm. Sageli esineb kõrbes liivatorme – samuume. Selline liivatorm kannab edasi tuhandeid tonne liiva, tuiskab seda oasidesse ja võib põhjustada inimeste ja loomade hukkumist.

Sahara taimkate on väga liigivaene ja hõre, paljudes kohtades puudub see täielikult. Sahara kuumust ja veepuudust suudavad taluda sisalikud, maod, kilpkonnad, välejalgsed antiloobid ja gasellid. Mõnikord eksib jahiretkel kõrbesse ka gepard. Kõrbe äärealadel elutseb hüüäne ja šaakaleid.

Sahara kõrbeala ei ole sugugi ääretu liivaväli nagu sageli arvatakse. Mägedes ja üldse kõrgematel aladel levivad kivi- ja kivikõrbed - hammadad. Hammadat katavad kas suured kivikuhjatised või on säilinud terviklik siledakslühvitud kaljupind. Kivimid on tihti tumedat, isegi musta värvi, mistõttu hammadad on väga sünge ilmega. Taimi kasvab hammadas vaid kaljulõhedes, kuhu harvade vihmade järel vett koguneb ja kust Päike ei saa seda ära aurutada. Mõnikord võib sellises kaljulõhes kasvada isegi puu. Üsna palju esineb kruusa- ja klibuvälju, neid kutsutakse regideks. Ainult viiendikul Sahara pindalast on levinud liivakõrbed - ergid, sellised on Liibüa kõrb, Suur Ida-Erg ja Suur Lääne-Erg. Liivakõrbed on peamiselt madalamatel aladel ja neile on iseloomulikud kõrged luuteahelike rivid, mis on vahel 100 m kõrgused. Kõige madalamates nõgudes on levinud suured soolakõrbed, neid kutsutakse sebhadeks.

Sahara on väga hõredasti asustatud piirkond, inimesed elavad peamiselt oasides. Jõeoaase on küll vähe, kuid need on hästi suured. Egiptuse oaas Niiluse orus on maailma suurim ja seal elab üle 50 miljoni inimese. Põhjaosas on palju allikaoaase. Inimeste tegevus sõltub oaasi suurusest ja veerikkusest. Suurtes oasides kasvatatakse väga mitmesuguseid kultuure: puuvilla, suhkruroogu, riisi, sorgot, maapähklit jt. Väikestes oasides jätkub maad ja vett vaid datlipalmi ja odra kasvatamiseks. Väljaspool oaase, seal kus võimalik, tegeletakse rändkarjakasvatusega. Kõrbe alale jäävad täielikult Egiptus, Liibüa, Alžeeria, Lääne-Sahara ja osaliselt Mauritania, Mali, Niger, Tšaad ja Sudaan.

Liigse karjatamise tõttu kõrbe äärealadel kõrb laieneb. Viimastel aastakümnetel keskmiselt 6 km aastas.

1.2. Põhja-Aafrika regiooni riigid

Aafrika põhjaosa Vahemere äärde jäävad riigid on oma looduslikelt tingimustelt ning peamiste turismimagnetite osas sarnased. Kliima on vahemereline, domineerivad kõrbelised ja poolkõrbelised alad, asustus on koondunud rannikumadalikule, oaaidesse ning jõgede orgudesse. Rahvastik koosneb peamiselt araabia rahvastest e. hamiididest. Regioonis on vanade kõrgkultuuride mälestised (nt. egiptuse, foiniikia, kartaago, kreeka, rooma ja araabia mõjutused). Turismiinfrastruktuur on üldiselt hea ja riikide poliitiline stabiilsus rahuldav.

Joonis 1. Põhja-Aafrika (ülevaale) ja Maghreb Araabia kaart (alumine)

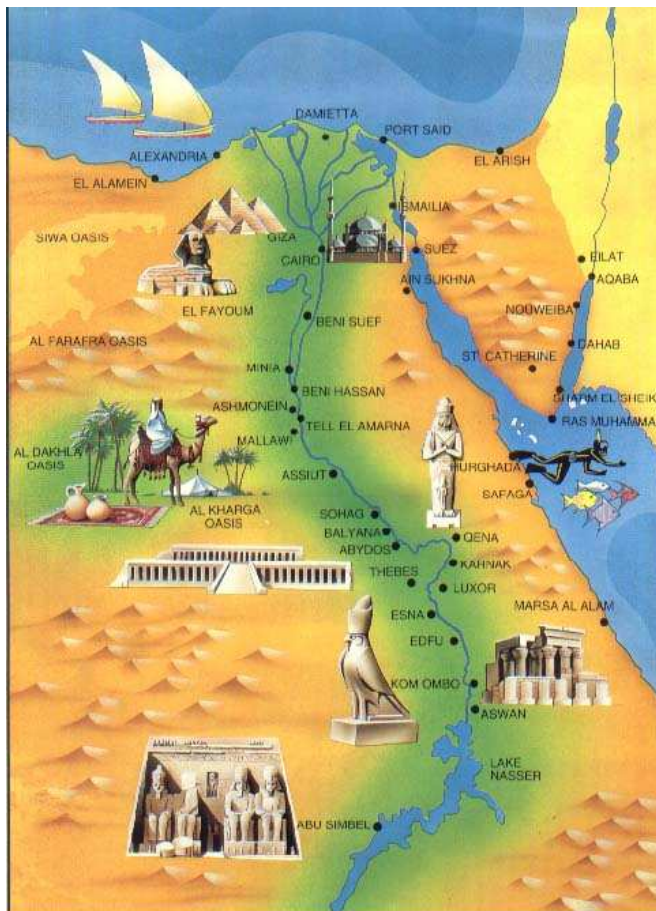
Tuneesia, Alžeeria, Maroko, Liibüa ja Mauritaania moodustasid 1989. aastal Maghrebi Araabia Liidu, et arendada koostööd ning integratsiooni Põhja-Aafrika Araabia riikide vahel. Organisatsioon peaks toimima Põhja-Aafrika ühise turuna, kuid majanduslikud ja poliitilised rahutused (eriti Alžeerias) ning poliitilised pinged Lääne-Sahaara pärast on takistanud liidu ühiste eesmärkide saavutamist.

1.2.1 Egiptus – riigi ülevaade

Egiptuse pindala on 1 001 450 km² ning rahvaarv üle 79 miljoni inimese. Pealinnas Kairos, mis on üks maailma tihedamalt asustatud pealinnu, elab 17 miljonit inimest. Riigikeeleks on araabia, kuid parema haritusega inimesed mõistavad ka prantsuse ja inglise keelt. Umbes 95% elanikest elab Niiluse ümbruses.

Egiptuses on valdavalt kõrb, kuumad ja kuivad suved ning mõõdukad talved (päevad on mõnusalt soojad ning ööd jahedad). Rannikuregioonides on temperatuurid vahemikus 14° C talvel ja 30° C suvel. Sisemaa kõrbetes on temperatuurid väga erinevad, eriti suvel, kui temperatuur võib kõikuda 7° C öösel kuni 43° C päeval vahel. Talvel kõrbetes temperatuur nii palju ei kõigu - 0° C öösel ja kuni 18° C päeval.

Eristada saab viite geograafilist regioonit: Liibüa kõrb läänes, Araabia kõrb idas, Niiluse org (läbib kõrbeplatood), Niiluse delta (katab 22 000 km² Kairost põhjapoole) ja Siinai poolsaar, mida ümbritsevad Suessi ja Aqaba lahed.

Joonis 2. Egiptuse vaatamisväärsuste/turismi kaart

Allikas: <http://expeditionegypt.com>

Egiptus omab kontrolli Siinai poolsaare üle, mis on ainuke maapealne ühendus Aafrika ja Ida poolkera vahel ning Suessi kanalit, mis on ühendustee India ookeani ja Vahemere vahel.

Egiptuse vaatamisväärsused

Riigi sümboliteks on kõrb ja maailma pikim jõgi Niilus. Egiptlased on uhked võimsa ajaloolise pärandi üle, mida neil on õnnestunud säilitada ning mis on oluliseks turismimagnetiks. Turism on ka üks peamisi riigi sissetulekuallikaid.

Egiptuse huvipakkuvatest turismipiirkondadest ja vaatamisväärsustest võiks välja tuua Aleksandria, Aswan, Egiptuse muuseum, Giza püramiidid, Luxor, Niiluse arheoloogilised paigad, Sfinks, Suessi kanal, Kuningate Org jne.

1.2.2 Liibüa – riigi ülevaade

Liibüa pindala on 1 759 540 km² ning rahvaarv 6 miljonit. Pealinnas Tripolis on rahvaarv koos eeslinnadega 1,8 miljonit elanikku. Tegemist on islamistlik-sotsialistliku rahvariigiga, kus on 34 omavalitsust.

Joonis 3. Liibüa kaart

Allikas: mapsofworld.com

Suurem osa Liibüa territooriumist on 200-600 m kõrgune lavamaa. Riigi loodeosa platoodel on kiviakidid (Tingherti ja Al-Hamra hammaadad), neist lõunapoolse jäävates Fazzani nõgudes on liivakidid 150-200m kõrguste luidetega (Awbari ja Murzuqi kird). Riigi kirdeosas (Benghazi ümbruses) on ajalooline Kürenaika. Lõunaosa läheb üle Tibesti mägismaaks, idaosas aga asub Liibüa kird, millest pool moodustab liivakird. Ainult Vahemere rannikul ning maa loode ja kirdeosas on vahemerelist taimkatet. Mujal on lopsakat taimestikku vaid oasides.

Jaanuaris on keskmine temperatuur Vahemere rannikul 11-13°C ning lõunaosas 15-18°C. Juulis on keskmine temperatuur Vahemere rannikul 26-28°C, lõunaosas 32-35°C, ajuti isegi kuni 50°C. Tibesti mägismaal võib talvel olla öösel külma isegi kuni -15°C. Liibüas on mõõdetud maailma kuumarekord 57.8°C (Tripolist läänes Al-Aziziyah)

Probleemiks riigis on, et Lõuna-Liibüas on üsna arvukalt Tšaadi mässulisi.

Liibüa vaatamisväärsused

Peamise sihtkohana nimetatakse Liibüa pealinna Tripolit. Islami pärandi huvilistel soovitatakse külastada paiku Sirt, Darnah ja Ajdabiya. Kohaliku eluga saab tutvuda järgnevates kirdelinnades - Ghadames, Ghat, Fezzan, Ojla, Zuwaylah ja Jalu. Enamus sihtkohtadest pakuvad ka suurepäraseid kird safarisid.

Joonis 4. Sabratah ja Leptis Magna

Ajaloohuvilistele on sobivad Cyrene, Sabratah ja Leptis Magna. Teised kohad, mida võiks külastada on Ataft, Libdah, Shah'hat, Tukrah, Talmitha, Jebel Acacus ja Tadrart'i mäed.

1.2.3 Tuneesia – riigi ülevaade

Tuneesia pindala on 163 610 km² ning rahvaarv 10,4 miljonit. Pealinnas Tunis'es elab 693 500 elanikku (koos eeslinnadega 2,1 miljonit inimest). Riik koosneb 24-st kubernerkonnast.

Tuneesia on valdavalt tasane, 40% alast hõlmab Sahara kõrb. Põhjaossa ulatuvad Telli Atlase ja Sahara Atlase ahelikud. Ahelikke eraldavad üksteisest väikesed lavamaad ning ahelikevaheline Majardah org on riigi viljakaim. Maa keskosas paiknevad soolakutega vagumused (sebhad) ja soolajärved (šotid), neist suurim on Shatt al-Jarid (5000 km²). Tuneesia lõunaosa hõlmab kivi- ja klibukõrb, millest suur osa kuulub Suure Ida-Ergi alla.

Joonis 5. Tuneesia kaart

Allikas: <http://www.traveltunis.com>

Keskmiised temperatuurid on jaanuaris 8-11°C, juulis 26-32°C. Kõige enam sajab Telli Atlase põhjanõlvul (1000 mm/a), mujal põhjas 400-600 mm ning sisemaal 200-400 mm/a. Püsivooluga on jõgedest vaid Majardah jõgi, palju on vadisid (ehk ajutised jõed). Metsa on ainult mägedes ja oasides.

Joonis 6. Matmata ja El Jem's a Gem

Tuneesia vaatamisväärsused

Tuneesias on rikkalik kultuuripärand. Kaheksa objekti kuuluvad UNESCO maailmapärandi nimekirja: Tunise vanalinn; Kartaago varemed; El Jem's a Gem amfiteater; Ichkeuli RP; Kerkouane linn ja nekropol; Al-Qayrawan; Susah vanalinn; Dougga (Thugga). Tuneesias on võimalik käia kõrbematkadel. Matmata väikest linna peetakse üheks vaatamisväärsuseks, mida peaks Tuneesias külastama. Turismiinfrastruktuur on hästi arenenud ning turism on riigile oluline sissetulekuallikas. Tuneesia on üks odavamaid Vahemereäärseid sihtkohti, samas suureneb turistide surve populaarsetele kohtadele, mis kahjustab nii neid regioone kui riigi mainet.

1.2.4 Alžeeria – riigi ülevaade

Alžeeria pindala on 2 381 741 km² ning rahvaarv 33,1 miljonit. Pealinnas Alžiir'is on 2 miljonit elanikku (koos eeslinnadega 5,7 miljonit). Riik koosneb 48-st provintsist.

Joonis 7. Alžeeria kaart

Allikas: mapsofworld.com

Riigis saab eristada mitut regiooni - 250-350 km laiune lähistroopiline Põhja-Alžeeria Atlase mäestikuga, kus ahelike vahel liigestatud reljeefiga platood; lõunas troopiline Sahara kõrb, mis hõlmab 80% riigi pindalast. Alžeeria Sahara on 400-600m kõrgune lavamaa liiva- (erg) ja kivi- (hammaada) kõrbetega. Kaguosas kõrgub Ahhagari mägismaa (Tahat, 3003 m). Talvel on temperatuur rannikul 12°C, suvel 25°C, Atlase tipud on talvel lühiajaliselt lumega. Kõrbes on ööpäevane kõikumine väga suur - talvel päeval 20°C, öösel alla 0°C.

Enamik rahvastikust paikneb Vahemere rannikul, linnades elab üle 50% rahvastikust. Rahvastikust 75% on araablasi, 24% berbereid, lõunaosas tuareege ja linnades väga vähe prantsusekeelseid eurooplasi. Riik on selgelt islamistlik, 1992-1998 oli kodusõda islamistidega ning jätkuvad üksikud kokkupõrked/terrorirünnakud hoiavad riigis ebastabiilsust. Islamistidel on suurem mõjuvõim vaesemates piirkondades ja ääremaal.

Alžeeria vaatamisväärsused

Vaatamisväärsustest võib välja tuua näiteks Al Qal'a of Beni Hammad (225 km Alžiirist lõunas); Tipasa varemed (foiniikia linn); Ghardaia (vaipade ja datlite linn), viie ksar'i (kindluslinna) M'Zab oru keskpunkt. Tassili n'Ajjer RP-s on rikkalikult geoloogilisi vaatamisväärsusi (üle 300 liivakivist kulutatud kaare, kalju jmt.), arheoloogilisi mälestisi (sh. palju kaljujoonistusi) samanimelises mäheahelikus Sahara kõrbes riigi kaguosas.

Joonis 8. Tipasa, M'Zab

Seitse objekti on UNESCO maailmapärandi nimekirjas: Al Qal'a of Beni Hammad (hamaadide pealinn); Tipasa (foiniikia linn); Djémila (rooma varemed); Timgad (rooma varemed); Casbah tsitadell Ažiiiris; maastikest M'Zab org lubjaplatoool erilise iidse linnasüsteemiga (5 ksar'i) ning Tassili n'Ajjer mäeahelik.

1.2.5 Maroko – riigi ülevaade

Pindala on 446 550 km² ning rahvaarv 30,2 miljonit. Pealinnas Rabat's elab 1,7 miljonit elanikku, riik koosneb 15-st piirkonnast. Riigikeel on araabia keel.

Maroko looduse eripära tuleneb mägisest pinnamoest (Atlase mäestik) ning Atlandi ookeani ja Sahara kõrbe mõjust. Kõrg-Atlase tipud küündivad kuni 4165 m, kõrgplatood ja tasandikud jäävad enamasti 1000 m piiresse. Atlase mäestik eraldab vahemerelise kliimaga ala kõrbelise kliimaga alast. Talvel on temperatuurid vahemerelisel rannikul 9-12°C ja on niiske, suvel 23-28°C ja kuiv. Mägedes on niiskem ja jahedam, sajab üle 1000 mm/a, talvel 3-4 kuud temp. all 0°C ja lumi võib püsida 4-5 kuud. Kõrbes ööpäevane kõikumine väga suur, talvel päeval 20°C, öösel 0°C.

Joonis 9. Maroko kaart

Allikas: geographicguide.net

UNESCO maailmapärandisse kuuluvad Fesi vanalinn; Marrakechi vanalinn; Ait-Ben-Haddou; Meknese vanalinn; Volubilise varemed; Tetouani vanalinn; Essaouira (Mogador); Portugallaste kindluslinn Mazagan El Jadidas. Külastada võiks Ait Arbi, mis on kena väike kindlusküla, Ait-Ben-Haddou'd ning Taroudannt kindluslinna ja suurt turgu.

Marokos on kombinatsioon soojast kliimast, randadest, mitmekülgsest ajaloost ja huvitavast arhitektuurist. Suur looduslik mitmekesisus Sahara liiva- ja kiviõrbetest lõunas kuni lumiste mäetippude ja korgitammesaludeni põhjas teeb sellest huvipakkuva koha paljudele turistidele. Marrakech (Marrakesh) oma vanalinna ja keskse asendiga on suurepärase lähtekoht lõunapoolse Marokoga tutvumiseks. Kõrg-Atlases Amizmizi turg (souk, souq) on üks suurimaid berberite turge. Kõrg-Atlases matkamiseks on hea alustada Imlil'ist või Jebel Toubkal'ist, tavapärase alguspunkt Asnis kipub olema liiga ülerahvastatud.

Joonis 10. Amizmizi souk, Taroudannt

Fes sobib idealselt põhjapoolse osaga tutvumise lähtekohaks. Kohe kõrval asub Meknese vanalinn. Essaouira linn ja rannad on juunist augustini üsna rahvarohked, aga muul ajal rahulik. Ouarzazate on suurepärane koht lõunaosaga tutvumiseks - pole nii ülerahvastatud kui teised turismilinnad. See on lähtekoht Ait-Ben-Haddou külastamiseks ning edasi tasub minna Sahara küladesse (Merzouga, M'Hamid, Rissani) ja Erg Chebbi liivaluiteid vaatama (Sahara kõrbes). Tetouan on suurepäraste randade ja vanalinnaga Põhja-Maroko keskus, külastada võiks Taroudannt kindluslinna ja suurt turgu 80 km Agadirist sisemaale.

Atlase mäed sobivad suvel matkamiseks ja talvel suusatamiseks. Seal leidub vaikkeid eraldatud ujumiskohti kanjonites, kena maastikku, berberite külasid, kus islami nõuetesse suhtutakse t leebemalt. Chefchaouen on kena vanalinn põhjaosas Tangeri lähedal.

1.2.6 Mauritania – riigi ülevaade

Pindala on 1 030 700 km² ning rahvaarv 2,9 miljonit. Riigikeeled on araabia ja prantsuse. Pealinnas Nouakchott's on 731 000 elanikku. Regioon on valdavalt 200-500 m kõrgune lavamaa, mille hõlmab Sahara kõrbe. Atlandi rannikumadalikul esineb edelakirde suunalisi liikuvaid liivaluidete ahelikke. Vadide kõrval ainus püsiva vooluga veekogu on Senegali jõgi lõunapiiril.

Joonis 11. Mauritaania kaart

Allikas: worldatlas.com

Valitsev on troopiline kõrbekliima, vähene vihm (50-400 mm/a) langeb sügiseste edelamussoonide ajal. Temperatuuri ööpäevane kõikumine on lausa kuni 40°C.

Ühistransport suuremate linnade vahel on odav, raudteeühendus puudulik ja odav. Autorendi pakkujaid on pealinnas palju ning hinnad on mõistlikud. Safari sõitude ja äärealade külastamisel on mõislik rentida ka kohalik juht, sest piirialadel on palju miinivälju.

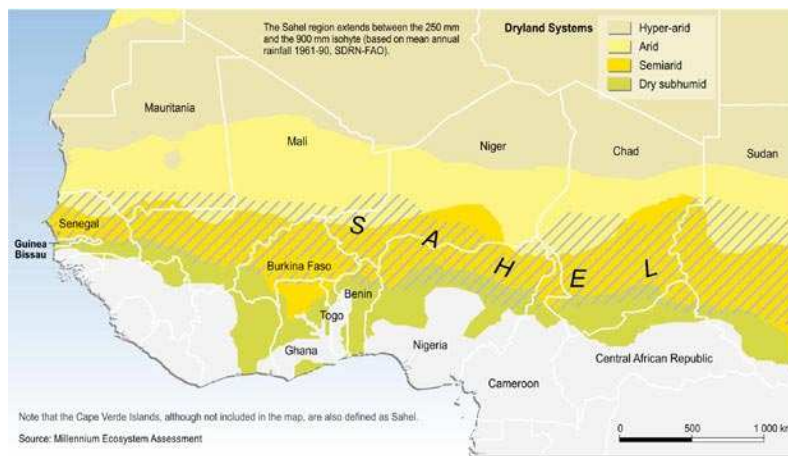
UNESCO maailmapärandi hulgas on Banc d'Arguini RP, kus kaitstakse rannikuäärseid liivaluhteid, soid ning elustikku. Saharas asuvad kuulsad vanad islamiusu ja kaubanduskeskused Ouadane, Chinguetti, Tichit ja Oualata. "Reede mošee" Chinguettiksaris on väidetavalt maailmas vanuselt teine pidevalt kasutuses olnud mošee. Ouadane linn Adrari platool Chiguettist kirdes oli tähtis kindlustatud linn, usu ja kaubanduskeskus. Richat on struktuur Saharas Ouadane linna lähistel, mis on arvatavalt tektooniline rike. Oualata on üks ilusamaid Mauritaania vanalinnu, kuid sinna jõudmine ei ole kerge - valida on lennuki või kõrberalli vahel. Tichit jääb soolakaubanduse ja karavani teele.

1.3. Sahara/Saheli-Aafrika – regiooni ülevaade

Sahara ja Saheli piirkonna Aafrika riigid on üleminekuvööndiks Araabia-ja Musta-Aafrika vahel, kus rahvastiku koosseis on kirju, arvuliselt domineerivad mustanahalised, majanduses ja relvajõududes on tihti olulisel kohal araablased. Kogukondade, hõimude ja rahvaste vahel pidevad konfliktid – kutsutakse rahutuks Aafrikaks.

Kliima on troopiline, domineerivad kõrbelised ja poolkõrbelised alad. Asustus koondunud oasidesse ning jõgede orgudesse. Regioonis on vanade kõrgkultuuride mälestised (peamiselt araabia ja aafrika hõimude mõjutused). Turismiinfrastruktuur on

nõrk ja riigid poliitiliselt ebastabiilsed. Regiooni kuuluvad Mali, Niger, Tšaad ja Sudaan.

Joonis 12. Saheli Aafrika kaart

Mali pindala on 1 240 000 km², rahvaarv 10,7 miljonit. Pealinnas Bamako's on 1,7 miljonit elanikku. Riik koosneb kaheksast piirkonnast ja ühest ringkonnast. Riigikeel on prantsuse, lisaks räägitakse bambara, fulbe, songai, senufo keeli.

Kolme suurima muistse Lääne-Aafrika kultuuri (Ghana, Mali ja Songhai) keskused paiknesid tänapäeva Mali alal. UNESCO nimekirjas on Djenné, Timbuktu, Bandiagara kaljud Askia hauakamber Gaos. Askia kompleks (ehitatud 1495) sisaldab 17 m kõrgust hauakambrit, kahte mošee ehitist, surnuaeda ja suurt kogunemisväljakut. Gao oli Songhai kultuuri ajal soola ja kullakaubanduse karavaniteel tähtsaim keskus ja üks paremaid näiteid Saheli saviehitistest.

Bandiagara piirkonna kaljud, liivakiviplatood koos sealsete hoonete, varjupaikade ja Togu Na ning rahva kogunemisväljakutega on Lääne-Aafrika kultuuri esinduslikumaid näiteid.

Suurepärase maastiku, kaljude ja püüpäevaturuga Sibi linn Bamakost tunniaja sõidu kaugusel ja riigi keskosas Mopti linn on samuti vaatamisväärsed kohad. Kuulsad on Mali maskid. Djenné peamošee on maailma suurim põletamata savist e. adobe ehitist. Timbuktu oli keskajal tähtsaim usu ja kaubanduslinn.

Niger ja Tšaad on ühed pindalalt suurimad, kuid vaesemad riigid Aafrikas. Rahvastik on kirju, põhjapool on araablasi ja tuareege, lõunapool enamuses mustanahalised. Seetõttu sagedased on põhja-lõuna konfliktid.

Nigeri rahvastikust on 53% hausad, 10% fulbed, 21% songaid ja džermad ning 10% tuaregid. Tšaadi rahvastikust moodustavad sarid 27%, araablased 11,5%, lisaks on veel mabad, mubid, masad ja kotokod.

Peamised turismiattraksioonid Nigeris on Airi mäed, Ahhagar ja Tibesti mägismaa, lõunapoolsed hausade linnad ja Sahara tuareegide kultuuriga. Turismi toetav infrastruktuur on nõrk. Tšaadis ebastabiilsuse tõttu turism peaaegu puudub. Tšaadi

vaatamisväärsusteks on Tibesti mägismaa ja sealsed eelajaloolised kaljujoonised, Trou au Natroni kaldeera, kaitsealad ja rahvusparkid oma loomastikuga ning keskosa islamistlikud linnad.

Sudaan on riik, mille puhul on tegemist pindalalt suurima Aafrika riigiga (2 505 800 km²), kus on 36,6 miljonit elanikku. Rahvastik on kirju, põhjapool araablasi ja islamistlikke rahvaid, lõunapool mustanahalised animismi- ja ristiusulised. Jätkuvad põhja-lõuna konfliktid, lisaks ka regionaalsed konfliktid (peamiselt vee ja karjamaade pärast).

Rahvastikus on esindatud araablased, nuubialased, furid, bedžad, tumtumid jt. (kokku 110 keelt). Looduslikult jaguneb Sudaan kolmeks osaks: viljakam Darfuri lavamaa läänes, keskosas Valge Niiluse oru tasandik, lõunas Ida-Afrika kiltmaa ja Etioopia mägismaa. Põhjaosa on kõrbeline, keskosa savann ja puissavann, lõunas ekvatoriaalsed metsad.

Perioodil mai-juuni esineb sageli tugevaid tolmutorme, “sajuperiood” on juulist septembrini.

Peamised potentsiaalsed turismiatraktsioonid võiksid olla Punase mere rannad ja korallisaared, rikkalik loomastik lõunaosas, As-Suddi soostik Niiluse ääres veelindude ja krokodillidega, Gebel Barkali pühamud ja muistse Napata riigi alal püramiidid, templid jne.

1.4. Aafrika “sarv” – regiooni ülevaade

Aafrika idaosas Punase mere ja India ookeani vahel paiknevates riikides on valdavalt mustanahalised, kuid see regioon on üleminekuvööndiks islamiusulistelt kogukondadelt animistlikele ja kristlikele kogukondadele. Sellisest segasest usulisest kuuluvusest tulenevalt on tugevaid vastuolusid riikide sees ja riikide vahel.

Joonis 13. Aafrika “sarve” riigid

Eritrea: turismipotentsiaali võiks olla Punase mere äärsel alal arendamisel ja korallsaartel, ent ala miinidest puhastamine võib võtta aastakümneid.

Djibouti on sisuliselt kõrbelise tagamaaga linnriik-vabasadam, turismivoog moodustub peamiselt Etioopiasse suunduvatest inimestest. Vastuolud issade ja afaride vahel hoiavad riiki ebastabiilsena.

Somaalia: kõikide sotsiaalsete, poliitiliste ja majanduslike hädade põhjus peitub suguharukorralduses, kus pidevalt vahetatakse liitlasi ja püütakse võimu haarata teistelt. Samas etniliselt ühtsed ja kokkukuuluvus on tugev (kõik “somaallased”), mistõttu välisele sekkumisele või abipüüetele seistakse ühtselt vastu.

Etioopiat peetakse inimkonna hälliks, kus palju erinevatest perioodidest pärinevaid ajaloomälestisi. Turism pole selles riigis olnud kunagi d oluline ja viimastel aastakümnetel on mõjutanud seda sõjad. 1994.a. tühistati maapiirkondades liiklemiseks erilubade süsteem, see ja stabiliseeruv poliitiline süsteem annab lootust et turismivood tulevikus võiks kasvada. Olulisemad turismiobjektid on: kaunis loodus (Gonderi Tana järv, Sinine Niilus joaga ja selle org, Ida-Aafrika alangu järvedekett, Awash RP soojaveeallikatega, Simien mäed), iidseid kindlused, kirikud, linnad (Aksum, Harer, Lalibela jt.). Viies rahvusparkis korraldatakse safari reise.

1.5. Must Lääne-ja Kesk-Aafrika – regiooni ülevaade

Saharatagune troopilise, lähisekvatoriaalse ja ekvatoriaalse kliimaga piirkond, mis on äärmiselt kirju rahvastikuga. Riigipiirid järgivad pigem endisi koloniaalvalduste piire kui rahvaste alasid. Sellest tulenevalt hõimude ja rahvaste vahel pidevad konfliktid. Piirkonda iseloomustab vaesus, ebavõrdsus ja korruptsioon.

Joonis 14. Musta Lääne-ja Kesk-Aafrika kaart

Lääne-Aafrikas Senegalist Ghanani on palju vanu orjakaubandusega tegelenud linnasid/sadamaid (nt. Senegalis Dakari kõrval Goree saare sadam oma koloniaalarhitektuuriga). Guinea lahe rannikut tunti Orjaranniku nime all. Domineerivad kristlus ja animistlikud usundid, mis on kohati segunenud. Animistliku usuga seonduvad rituaalsete maskide nikerdamine, nõidumine ja tantsud. Voodoo pärineb Beninist. Omaette vaatamist väärt on rahvarohked ja värvi-ning kärarikkad turud, levib salakaubandus.

Kamerun on üks mitmekesiseima looduse ning etniliselt kirevamaid riike Lääne-Aafrikas. Põhjas ulatub Tšaadi järveni (savannid, puissavannid), keskosas troopilised ja lõunas ekvatoriaalsed vihmametsad. Reljeef üsna liigestatud, üks Lääne-Aafrika kõrgemaid mägesid on Kameruni vulkaan (4095 m).

Huvitavad näevad välja musgumi rohost ja savist elamud. Vulkaanilist maastiku esineb mitmel pool. Loodusliku ja etnilise kirevuse tõttu kutsutakse Kameruni “Väikeseks Aafrikaks”. Turism on hakanud arenema, eeskätt ökoturism tänu riigi mitmekesisele loodusele. Kribi piirkonnas on edenemas ka rannahotellide rajamine.

Kongo Demokraatlik Vabariik (end Zair) on suure turismipotentsiaaliga, kuid diktatuur, mässud ja sõjad naabritega on seni turismi arengut takistanud.

Vaatamisväärsusteks on näiteks ekvatoriaalne vihmamets oma kireva loomastiku ja taimestikuga, paadiretked tohututel jõgedel, järvedel ning soostike vahel. Stanley (Ngaliema, Boyoma) joa 100 km pikkuse lõigu jooksul on seitse juga (kokku langus 61 m) Kongo jõe veerohkeimal lisajõel, asub Upemba RP-s. Alberti RP-s elavad elevandid, lõvid, jõehobud, gasellid, antiloodid, gnuud, gorillad, sebrad, kaelkirjakud jt. Idaosas on üle 5000 m kõrgusele ulatuvad mäed ja vulkaanid kõrgusvööndilisusest tuleneva

huvitava taime- ja loomastikuga. Ida-Aafrika riftivööndi suured järved (Tanganjika, Albert, Edward, Mweru) on samuti oluliseks potentsiaalseks turismiressursiks.

Gabon on suhteliselt väike ja hõreda asustusega riik, mis tänu nafta, väärispuidu ja kautšuki ekspordile elab üsna jõukalt ning rahumeelselt. Pealinnas Librevilles on piisavalt korralikke hotelle, transpordivõrk (raudtee, maanteed, veeteed, lennuühendus) on normaalne. See loob eeldused turismi arenguks, eeskätt ökoturismi jaoks, sest rannikul napib päikese nautimiseks sobivaid kohti.

1.6. Suurte järvede piirkond – regiooni ülevaade

Viljakate kõrgtasandikega (1000-1400 m) soodsa kliima ja uhkete mägedega üks läbi aegade ilusamaks peetud piirkond Aafrikas.

Joonis 15. Suurt järvede piirkonna kaart

Uganda on vaatamata rahvastiku kirjususele suhteliselt stabiilne ja seda külastavad pigem jõukamad sõltumatud turistid. Nauditakse järvedeäärset loodust, liigestatud reljeefi ja Ruwensori aheliku e. Kuumägede maastikku.

Ruanda oli enne 1994.a. massigenotsiidi Aafrika tihedamini asustatud riik. Turism oli varem oluline, nüüdseks üsna olematu. Peamiseks atraktsiooniks oli puutumatu loodus mägedes, vulkaanide rahvuspark ning Kivu järv.

Burundi sarnaselt Ruandale toimunud sisemine verevalamine ning teistest piirkondadest vähem kaunist loodust ei ole loonud sellest populaarset turismisihtkohta.

Malawi on rahulik koht, turism on seotud eeskätt Malawi (Njassa) järvega (veesport, õngitsemine jmt) ning mägi- ja rahvusparkide külastamisega.

1.7. Ida-Aafrika – ülevaade

Põhja-Aafrika järel on Ida-Aafrika läbi aegade olnud üks edukamaid turismipiirkondi Aafrikas. Peamiseks tõmbenumbriks on mitmekesine loodus – loomastik, taimeistik, liigestatud reljeef, järve-ja mererannad, võimsad jõed ja joad ning soodne kliima.

Joonis 16. Ida-Aafrika kaart

Edukaimad on olnud Keenia ja Tansaania (poliitiliselt stabiilsed), Mosambiik ja Zimbabwe on rahunud ning poliitilise võimuvõitluse tõttu vähem atraktiivsed. Saared on oluliseks turismiressursiks on saared ning seetõttu on turismimagnetiteks ka Seišellid, Komoorid ning Madagaskar. Saared erinevad oma loodusega muust Aafrikast ning meelitavad külastama päiksesnautlejaid ning Madagaskari puhul aga ka ökoturiste.

Keenia pindala on 582 650 km² ning rahvaarv 34,2 miljonit. Pealinnas Nairobi's elab 2,8 miljonit elanikku. Riik koosneb kaheksast provintsist. Riigikeeled on suahiili ja inglise. Turism on tähtsal kohal, peamiselt nauditakse rannamõnuseid nii India ookeani rannikul kui suurte sisejärvete ääres, kus on ka rikkalik vee-elustik ning linnustik ja osaletakse safaridel. Oluline on ka konverentsiturism seoses ÜRO allorganisatsioonide paiknemisega Nairobi ning mägironimine. Mõningase tagasilöögi on Keenia turismile andnud Etioopia ja Sudaani rahunud käigus üle piiri imunud sisside kuritegevus, aga ka kohalikud etnilised vastuolud riigi lääneosas.

Keenia pinnamood on väga mitmekesine, riiki läbib ekvaator. Kliima on ekvatoriaalne ja mägedes lähistroopiline. Vihmaperioodil (aprill-juuni ja oktoober-detsember) on sadu tugev. Maa keskosa hõlmavad savann ja savanimets, põhjas kuivsavann ja poolkõrb.

Kolmandiku Keenia territooriumist hõlmavad rahvusparkid ja metsloomade kaitsealad. Suurimad atraktsioonid on Ngorongoro kraater ja Serengeti tasandik, kus korraldatakse safareid. Parim aeg loomade jälgimiseks on lähenev kuivaperiood, mil loomad

kogunevad veekogude lähedusse. Oluline turismimagnet on Kilimanjaro (5895 m, Aafrika kõrgeim tipp), mille tippu ronimiseks väljastatakse igal aastal mägironijatele piiratud arvul lubasid.

Tansaania pindala on 945 087 km² ja rahvaarv 37,9 miljonit. Pealinnas Dodoma's elab 188 200 elanikku. Riik koosneb 26st piirkonnast. Riigikeeled on suahiili ja inglise keeled. Pinnamood ja maastikud on ühed maailma vaheldusrikkaimad ja omapärasemad. Iseloomulikud on erinevat tüüpi savannid ja hõrendikud, troopiline mets on vaid mägedes. Rannikul kasvavad mangroovipuud. Vihmaperioode on kaks: tugevam sadu märts-mai, nõrgem november-jaanuar.

Sambias on kaunis loodus, kuulsad on Victoria juga (kutsutakse Mürisevaks Suitsuks, kus vesi langeb 120 m sügavusse kuristikku) ja Zambezi jõe karestikud, kus on võimalik tegeleda näiteks raftinguga. Arvukalt on regioonis rahvusparke.

Mosambiik on suure turismipotentsiaaliga (rannad, metsad, jahipargid), aga 1992. aastast kestnud kodusõjas on paigaldatud 3 miljonit maamiini ja tekkinud purustused on põhjuseks, miks siiani ei ole sihtkohana olulist populaarsust saavutatud.

Zimbabwe suurimaks vaatamisväärsuseks on Sambia piiril paiknev Victoria juga, Masvingo lähedal Suur-Zimbabwe linnuse varemed ja Matopo küngastelt avanev "Maailma Vaade", samuti mägimatkad idaosas. Ametlikult on võetud kurss massiturismilt elitaarsele, aga viimaste aastate poliitiline kriis ja valgete diskrimineerimine on turismi oluliselt kahandanud.

1.8. Edela-Aafrika - ülevaade

Angola näol on tegemist kodusõjast räsitud ja haigustest laastatud riik, mis turiste ei meelita. Riigi põhjaosas troopilised vihmametsad, keskosas savannid ja viljakad karjamaad, lõunas kõrbemaastik. Vaatamisväärsusteks on Portugali koloniaalarhitektuur, rikkalik loomastik (jaanalinud, sebrad, kaelkirjakud, ninasarvikud, jõehobud, antiloobid, lõvid jt.).

Namiibias on meeldivalt soe ja kuiv kliima, rikkumata rannik, suured alad puutumata loodust ning rahvusparke ning hea infrastruktuur, mis teevad sellest suure potentsiaaliga regiooni. Namiibia pakub tegevustest näiteks jahipidamist, linnuvaatlust, liival suusatamist, veesporti, golfimänguvõimalusi jne.

Svaasimaa ja **Lesotho** on väikeriigid Lõuna-Aafrika Vabariigi sees ja naabruses. Sisuliselt ühe rahva põhjal moodustund pisiriigid. Järgitakse rahvuslikke tavasid, mis on ka peamiseks turiste ligitõmbavaks teguriks.

Botswanas on eeskätt loodusturism oluline. Suuremat osa alast hõlmab Kalahari kõrb. Edelaosas on unikaalne Okavango jõe sisemaadelta ning seal on väga rikkalik loomastik. Loomad on kaitse all ning rajatud on Moremi metsloomade kaitseala ning Chobe RP.

1.9. Lõuna-Aafrika Vabariik (LAV) – riigi ülevaade

LAV-s on suur turismipotentsiaal – vaadata ja külastada on supelrandadest mägedeni ja auhinnatud viinamägedest puutumatu looduse ja tohutute looduskaitsealadeni. Hiigelsuur ja kuulus Krügeri (Krueger) rahvuspark on arvatavasti maailma kõige mitmekesisem 137 imetaja ja 450 linnuliigiga. Omapärase maastiku (nt Blyde Cruze jõe kanjon) ja ajaloo on Transvaali piirkond. Omapärane on ka ajalugu, koloniaalarhitektuur ning põliselanike kombed. Mõningast tagasilööki tunnetab LAV turism üha vägivaldsemaks muutuva kuritegevuse osas, samuti on rohkete avariide ja kehvade teeolude tõttu üsna ohtlik sealne liiklus. Oluline turismisihtpunkt LAV-s on kindlasti Kaplinn.

Joonis 17. Kaplinn, taamal kuulus Laudmägi

LAV-is on üle 20 rahvusparki – kuulsaim neist eelpool mainitud Krüger. Rahvusparkides on majutus ja liikumisvõimalused hästi korraldatud ning võimalik on paluda abi ja juhatus asjatundlikelt giididelt.

1.10. Madagaskar - ülevaade

Madagaskar on suuruselt neljas saar maailmas. See on väga suure turismipotentsiaaliga, kuna “omab” 4800 km troopilist randa ja seal elab 5% kõigist maailma taime ja loomaliikidest, kellest üle poole on ainult sellel saarel. Madagaskaril kasvab ligi 12 000 taimeliiki, neist 900 liiki orhideesid, loomaliike on ligi 10 000 (sh saarel pole ühtegi mürkmadu).

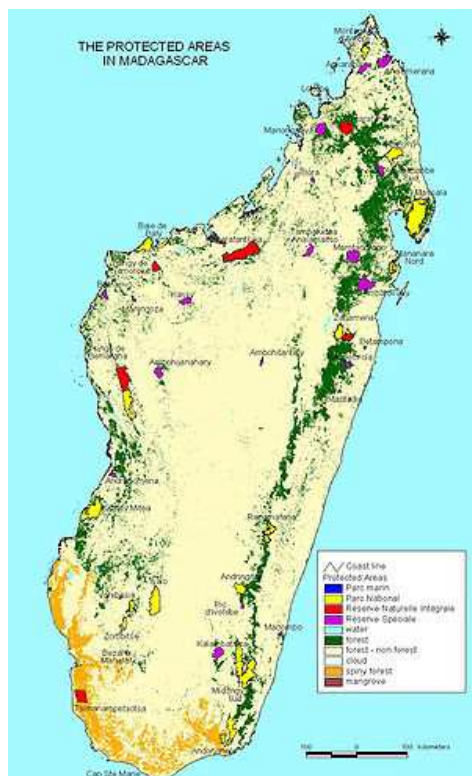
Joonis 18. Madagaskari kaart

Allikas: mapsofworld.com

Väga huvitav loodus annab suurepärase võimaluse ökoturismi arendamiseks. Rahvastik on unikaalne – malagassid on 1500-2000 aastat tagasi Indoneesiast tulnud malailaste ja Ida-Aafrika ning araabia rahvaste segunemisel tekkinud rahvas.

Kliima on aastaringselt meeldiv 22-27°C, kõrgplatool 16-18°C. Niiskete ida-ja kagupassaatide tõttu sajab idarannikul ja kõrgplatool 2000-3000 mm/a, loodeosas 90-1800 mm/a, edelaosas 350-700 mm/a. Talvel (maist septembrini) võivad saare idaosa tabada troopilised tsüklonid.

Riigis on 64 kaitseala, sh. 22 rahvusparki ja kolm biosfäärikaitseala. UNESCO maailmapärandi nimistusse kuuluvad Tsingu du Bemaraha LKA ja Ambohimanaga Kuningaküngas.

Joonis 19. Madagaskari kaitsealade kaart.

2. AASIA JA OKEAANIA TURISMI PÕHINÄITAJAD

2008. aastal aeglustus Aasia ja Okeaania regioonis rahvusvaheliste saabumiste arvu kasv. Kui 2007. a. oli kasv +9,6%, siis 2008. a. +1,2% ning selle kasvu aeglustumise ühe põhjusena tuuakse välja suuremad reisikulud, kuna aasta esimesel poolel kallines lennuki kütus. Samas kasvas regioonis turismitulu +2,7% (206 miljardi USD-ni), sealhulgas Lõuna-Aasias oli kasv kõige suurem (+6%).

Kirde-Aasias oli suur langus saabumiste osas – 2007. a. +10%-lt –0,1%-ni 2008. aastal. Hiinas oli saabumiste osas –3% langus ning selle põhjusena on välja toodud näiteks kõrgemat naftahinda ning enam tähelepanu saanud turvalisuse küsimused seoses 2008.a. OM-ga suvel. Samas selle ürituse korraldajana oli Hiina jaoks positiivne see, et turismitulud kasvasid ligi 10%.

Saabumiste arv Jaapanisse seiskus 2008. aastal, mille taga võib näha jeeni kallinemist. Mitmel riigil läks siiski keskmisest kasvust paremini – Korea Vabariigis oli rahvusvaheliste saabumiste kas 7% ning Taiwanis 3%.

Kagu-Aasia ja Lõuna-Aasia olid tugevaimad regioonid ning seal oli kasv 3% ja 2% 2008. aastal. Kagu-Aasia regioonidest kasvasid saabumised keskmisest rohkem Indoneesias (+13%), Kambodžas (+7%) ja Malaisias (+5%). Indias kasvas saabumiste arv 6%.

Tabel 2. Aasia ja Okeaania rahvusvahelised saabumised

Major destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)		Share (%)	
		2006	2007	2008*	07/06	08*/07	2008*	2006	2007	2008*	2008*
Asia and the Pacific		165,989	181,984	184,104	9.6	1.2	100	157,067	186,789	206,022	100
Australia	VF	5,532	5,644	5,586	2.0	-1.0	3.0	17,840	22,298	24,660	12.0
Cambodia	TF	1,591	1,873	2,001	17.7	6.8	1.1	963	1,135	1,221	0.6
China	TF	49,913	54,720	53,049	9.6	-3.1	28.8	33,949	37,233	40,843	19.8
Fiji	TF	549	540	585	-1.6	8.4	0.3	480	497	568	0.3
Guam	TF	1,212	1,225	1,142	1.1	-6.8	0.6
Hong Kong (China)	TF	15,822	17,154	17,320	8.4	1.0	9.4	11,638	13,754	15,300	7.4
India	TF	4,447	5,082	5,367	14.3	5.6	2.9	8,634	10,729	11,832	5.7
Indonesia	TF	4,871	5,506	6,234	13.0	13.2	3.4	4,448	5,346	7,375	3.6
Iran	TF	2,735	2,172	..	-20.6	1,452	1,486
Japan	VF	7,334	8,347	8,351	13.8	0.0	4.5	8,469	9,334	10,821	5.3
Korea, Republic of	VF	6,155	6,448	6,891	4.8	6.9	3.7	5,788	6,138	9,078	4.4
Lao P.D.R.	TF	842	1,142	1,295	35.6	13.4	0.7	173	233	276	0.1
Macao (China)	TF	10,683	12,942	10,605	21.2	..	5.8	9,829	13,612	13,382	6.5
Malaysia	TF	17,547	20,973	22,052	19.5	5.1	12.0	10,424	14,047	15,277	7.4
Maldives	TF	602	676	683	12.3	1.1	0.4	512	602	636	0.3
New Zealand	VF	2,422	2,466	2,459	1.8	-0.3	1.3	4,738	5,400	4,912	2.4
Nepal	TF	384	527	500	37.2	-5.0	0.3	128	198	336	0.1
Pakistan	TF	898	840	823	-6.6	-2.0	0.5	255	276	245	0.1
Philippines	TF	2,843	3,092	3,139	8.7	1.5	1.7	3,501	4,931	4,388	2.1
Singapore	TF	7,588	7,957	7,778	4.9	-2.2	4.2	7,535	9,162	10,575	5.1
Sri Lanka	TF	560	494	438	-11.7	-11.2	0.3	410	385	342	0.2
Taiwan (pr. of China)	VF	3,520	3,716	3,845	5.6	3.5	2.1	5,136	5,213	5,937	2.9
Thailand	TF	13,822	14,464	14,584	4.6	0.8	7.9	13,401	16,669	17,651	8.6
Vietnam	VF	3,584	4,229	4,236	18.0	0.2	2.3	3,200	3,477	3,926	1.9

Allikas: UNWTO

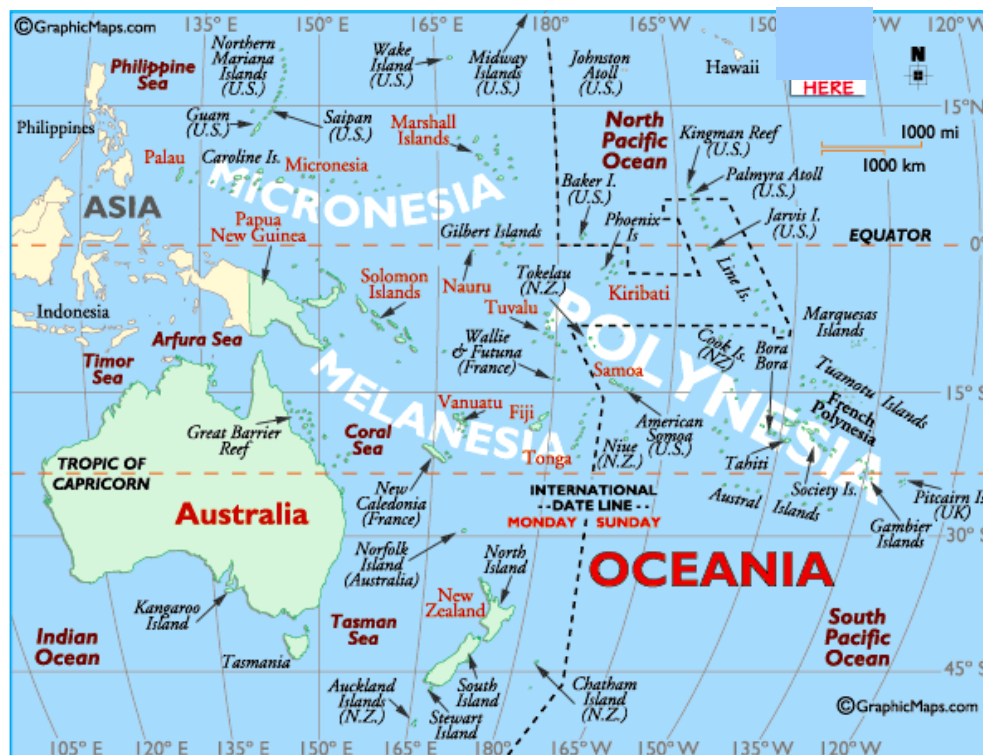
Okeaanial oli regiooni nõrgimad tulemused (–1%) ning kuna tegu on kaugel sihtkohaga, siis on olulised mõjutajad lennutranspordi hind, lisaks üldisele majandussituatsioonile ja kõrgetele vahetuskurssidele. Austraalias oli 2008. aastal langus saabumiste osas –1% ning Uus-Meremaal –0,3%. Siiski mõnedes Okeania piirkondades oli ka kasv – näiteks Fidžil +8%.

2009. aastal oli Aasia ja Okeania regioonis nagu enamikes muudes regioonides maailmas langus –2%, kuid eeldatakse, et Aasia regioon taastub 2010. aastal läbitud kriisist kiiremini kui näiteks Ameerika või Euroopa.

2.1. Okeania - ülevaade

Okeania hõlmab enda alla Austraalia ja peaaegu kõik väiksemad ja suuremad Vaikse ookeani saared Ameerika ja Aasia vahel (va mõned suuremad Jaapani, Filipiini ja Indoneesia saared). Tegemist on pindalalt kõige väiksem maailmajaoga (8,5 miljonit km², millest 90% hõlmab Austraalia). Elanikke on umbes 30 miljonit, kellest 2/3 on austraallased.

Okeania riigid on: Austraalia, Fidži, Kiribati, Marshalli saared, Mikroneesia Liiduriigid, Nauru, Paapua Uus-Guinea, Belau, Saalomoni saared, Samoa, Uus-Meremaa, Tonga, Tuvalu ja Vanuatu

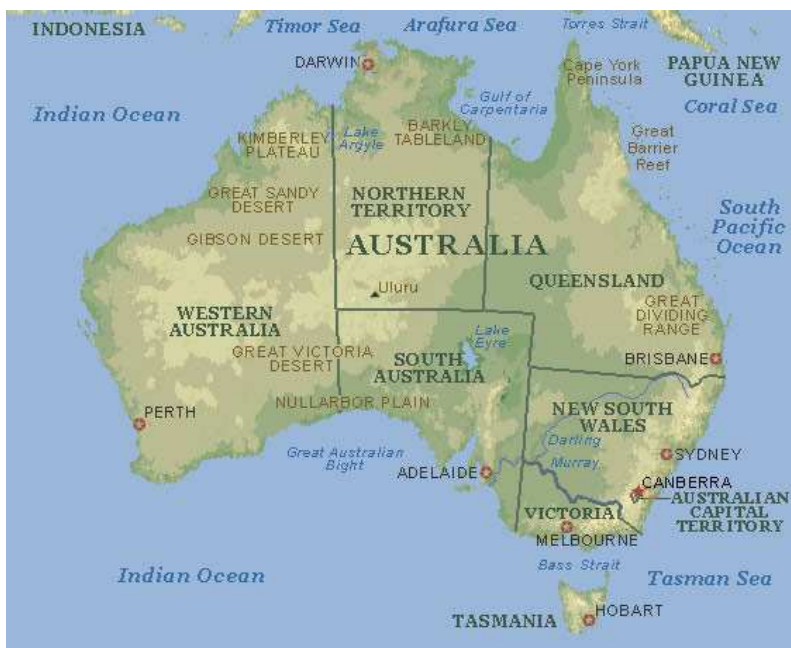

Joonis 20. Okeania kaart

Allikas: worldatlas.com

2.2. Austraalia – riigi ülevaade

Austraalia on suuruselt maailmas kuues riik, mille pindala on 7,7 miljonit km². Rahvaarv on 20,9 miljonit, kellest 79% on angloaustraallasi, 12% teiste eurooplaste järeltulijaid, 6% asiaatide järeltulijaid ning põliselanikke ligi 1,5%. Austraalia asustus on ebaühtlane ning kohati väga hõre, keskmine asustustihedus on alla 2 in/km² (90% inimesi elab 3% riigi territooriumist - ida-, edela-ja kagurannikul ja Tasmaanias).

Joonis 21. Austraalia kaart

Allikas: <http://www.australiatodaymag.com>

Austraalia pealinn Canberra, kus on 0,3 miljonit elanikku. Riigile kuuluvad Austraalia manner, Tasmaania saar ning teised lähisaared, India ookeanis Ashmore ja Cartier ning Jõulusaar ja Kookossaared, Vaikses ookeanis asuvad Norfolk ja Korallimere saared ning Antarktikas asuvad Heardi ja McDonaldi saar.

Geograafiliselt jaguneb Austraalia neljaks piirkonnaks: Idas ja kagus soodsaima kliimaga viljakaimate muldadega rannikutasandikud; mäestikuala – Suur Veelahkmeahelik Austraalia Alpide ja Sinimägedega (Kosciuszko 2228 m) asub mandri idarannikul; lääneplatoo madalate ahelike ja suurte kõrbetega (Suur Liivakõrb, Suur Viktoria kõrb ja Gibsoni kõrb); keskmadalik sisemaal Carpentaria lahest Adeleide'i linnani suurte kuivade nõgudega (veerikkad on vaid Murray jõgi ja Eyre'i järv).

Austraalia sisemaal ning lääne-ja lõunaosas on äärmiselt kuiv ning suvel väga palav. Põhjaosas (Darwin) on kogu aeg palav, suvemussoonide ajal ka niiske. Ida-ja kaguosa 400 km laiusel rannikuribal ning edelaosas Perthi ümbruses on mõõdukas kliima – seal elab ka enamik inimesi.

Austraalia turism

Turism annab ligi 10% riigi sissetulekust. Turistid tulevad peamiselt lähematest regioonidest: Jaapanist 24%, Aasiast (va Jaapan) 19%, Uus-Meremaalt 17%, ÜK ja Irimaalt 11%, USAst 10%, mujalt 19% .

Vaatamisväärsuseid on Austraalias palju ning mitmekesiseid:

- Maailmakuulsad looduslikud vaatamisväärsused (näiteks Uluru, Suur Vallrahu, Suur Veelahkmeahelik, vihmametsad jne)
- Omapärane loomastik (kukkurloomad – kangurud jne, nokkloom) ja taimestik
- Suurlinnade arhitektuur (kuulus Sidney ooperiteater, Brisbane, Adelaide)
- Vaikse ja India ookeani randade pakutavad lõõgastumisvõimalused ning tegevused (surfamine, Suurel Vallrahul sukeldumine)
- Tegevustest saab harrastada veel näiteks Austraalia Alpides suusatamist
- Põliselanike (aborigeenide) kultuur sisemaal
- Loodeosas pärlipüük
- Lõuna-ja kaguosa viinamarjaistandused (Austraalia vein)

UNESCO maailmapärandisse kuuluvad järgnevad objektid: Kakaduu RP; Suur Vallrahu; Villandria järve piirkond; Lord Howe' saar ja seda ümbritsevad saared; Tasmaania ürgloodus; Austraalia idaranniku vihmametsad; Uluru-Kata Tjuta RP; Queenslandi troopika kaitseala; Shark Bay; Fraseri saar; Riversleigh ja Naracoorte kaitseala; Heardi ja McDonaldi saar; Macquarie saar; Greater Blue Mountains'i ala; Purnululu RP; Melbourne'i näitusehoone ja Carltoni aiad.

Austraalia linnad

Sydney on Austraalia suurim, vanim ja dünaamiline linn ning sageli peetakse seda ka Austraalia pealinnaks. Melbourne on suuruselt teine linn ning tegemist on esimese pealinnaga. Melbourne on oluline kultuuri, spordi, ööelu ja vabaajaveetmise keskus Austraalias, kus on ka väga head ühistranspordi võimalused.

Canberra on spetsiaalselt Austraalia pealinnaks ehitatud linn. Adelaide on rahulik rohkete kirikutega Lõuna-Austraalia linn, mis hea alternatiiviks idas asuvatele suurtele linnadele. Brisbane on päikeseküllane ja ilus linna, mis on Queenslandi pealinn. Seal on head liivased rannad, suvel vahel ehk liigagi kuum.

Cairns on väravaks Suurele Vallrahule koralliretkele minekuks, aga ka siirdumaks Port Douglasesse, Atherton Tablelands'i, Daintree rahvusparki. Ümbruses on palju äid randu, kämpinguid ja kuurorte. Darwin on Northern Territory pealinn ning on heaks kohaks troopilise Austraalia uurimisel, Kakaduu rahvusparki minekul ning Outbacki reiseideks. Hobart on suhteliselt väike ja rahulik Tasmaania pealinn ning Perth on värav Lääne ja Edela-Austraalia avastamiseks, sobilik kõrberetkedeks.

2.3. Uus-Meremaa– riigi ülevaade

Maoori keeles on Uus-Meremaa algse nimega Aotearoa ehk “valge pilve maa”. Pindala on 268 676 km² ning rahvaarv 4,3 miljonit. Riigikeeled on inglise ja maoori. Rahvastikust on valgeid 82%, maoore 9%, okeaanlasi 3% ning asiaate 6%.

Joonis 22 Uus-Meremaa kaart

Uus-Meremaa pealinn on Wellington, kus elab 0,3 miljonit inimest. Uus-Meremaa koosneb kahest peasaarest (Lõunasaar on mägisem, Põhjaasaarel leidub kuumaveeallikaid ja geisreid, seal elab ka suurem osa rahvastikust) ning lähematest saartest ja kaugemal asuvatest Campbelli, Antipoodide, Aucklandi, Bounty, Chathami ja Kermadeci saartest. Uus-Meremaa halduses on ka sellega assotsieerunud omavalitsuslikud alad: Cooki saared ja Niue ning sõltuv ala Tokelau.

Kliima on valdavalt mõõdukas ja niiske, keskmine temperatuur on 12°C. Samas on kliima regioonis varieeruv - põhjaosa asub peaaegu lähistroopikas, lõunaosas on talvel külm ja tuuline.

Vaatamisväärsused: kindlasti Uus-Meremaa loodus (fjordid, mäed, järved, liustikud, vihmametsad, liivarannad, mudajärved, kuumaveeallikad, geisrid); lisaks maooride kultuur. Tegevustest on võimalik Uus-Meremaal harrastada näiteks jõgedel parvetamist, kalastamist, suusatamist, vaalade vaatlemist, eriomaseid benjihüppeid jne.

Turism on riigi suurim valuutaallikas (3 miljardit USD aastas). Turistid tulevad naaberriigist Austraaliast (34%), USAst (14%), Jaapanist (13%), ÜK-st (9%), Saksamaalt (4%) ning mujalt (26%).

Nii Austraalias kui Uus-Meremaal on tollikontroll väga karm - toiduaineid jmt asju sisse tuua ei tohi. Salakauba eest karmid karistused - trahvid. Regioonis on vasakpoolne liiklus.

2.4. Paapua Uus-Guinea - ülevaade

Pindala on 0,46 miljonit km² ning rahvaarv 6 miljonit. Riigikeeled on inglise ja hiri moto ning uusmelaneesia (tok pisin). Rahvastikust on põlisrahvaid (paapud jt) 84%, melaneeslasi 16%. Põlisrahvaste keeli on umbes 715. Paapua Uus-Guineas elab alla 0,1% maailma rahvastikust, aga räägitakse 13,2% maailma keeltest. Oma 867 keelega on see riik üks maailma keelterohkemaid riike.

Joonis 23. Paapua Uus-Guinea kaart

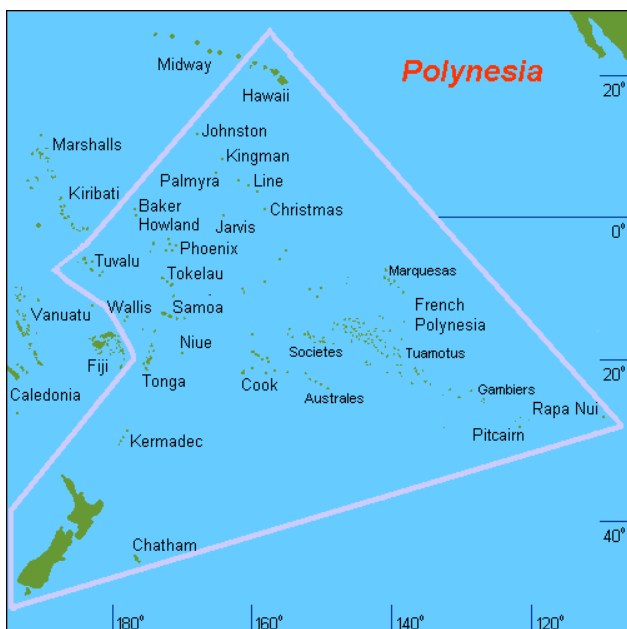
Pealinna Port Moresby's elab 0,3 miljonit inimest. Keskmine asustustihedus on 13 in/km². Asustus on tihedaim Uus-Guinea keskmäestiku aladel, hõredaim madalikel ja kõrgmägedes. Tegemist on ühe maailma raskemini ligipääsetava riigiga. Siseosa põliselanike eluviis sarnaneb neoliitikumi-aegse elustiiliga.

Riik hõlmab ühe maailma suurima saare Uus-Guinea idaosa. Lisaks kuulub riigile 600 saart idapoolsetest arhipelaagidest: Bismarcki, Louisiade'i Trobriandi, Admiraliteedi jt saared. Aastaringselt on kuum ja niiske kliima (valitsev troopiline mussoonkliima), kõrgemates kohtades on ilmastik mõõdukam ning mäetippe katab igilumi. Taimestik on mitmekesine ja lopsakas. Loomastikus on lisaks kohalikele imetajatele esindatud ka Austraaliast pärit liigid, nt puiskänguru, metssiga, dingo, vallabi.

Probleemiks turismi arendamisel on kuritegevuse kõrge tase. Mägilased suhtuvad võõrastesse hõimudesse väga vaenulikult. Veritasu võib kesta mitu inimpõlve. Lisaks on takistavaks asjaoluks ka asteleidvad poliitilised rahutused. Bougainville'i saar (suurim vasekaevandus) soovib riigist lahku lüüa. Regioonis toimub liikumine ainult jalgsi või väikelennukitega. Turistid tulevad peamiselt Austraaliast (46%), USAst 11%, ÜKst 8%, mujalt 35%.

2.5. Polüneesia - ülevaade

Polüneesia on saarestikurühm Vaikse ookeani keskosas ning selle nimi tuleneb sellest, et neid on saari on väga palju (kreeka keeles “*poly*” tähendab palju). Polüneesia rahvad domineerivad kõigil saartel, (va Hawaii, kus on ülekaalus asiaadid). Polüneesia keeli räägitakse kõikidel saartel (va Hawaii), ent ametlike keeltena on rohkem käibel prantsuse ja inglise keel.

Joonis 24. Polüneesia kaart

Polüneesia kultuuriliselt Ida-ja Lääne-Polüneesiaks. Ida-Polüneesia (Cooki saared, Tahiti, Tuamotu, Markii saared, Lihavõttesaared, Kesk-Vaikse ookeani saared) kultuur on kohastunud väikesaartel ja atollidel elamisega. Lääne-Polüneesia (Tonga, Niue, Samoa jt. väikesaared läänes) on tugeva traditsioonilise pere, õigussüsteemi, rahanduse ja kaubandustraditsioonidega. Saared on pinnamoelt mägised ja vulkaanilist päritolu. Kõrgeimad tipud on Mauna Kea Havail (4205 m) ja Orohena Tahitil (2235 m). Vihmast troopilist kliimat iseloomustavad arvukad tormid ja taifuunid.

Polüneesia riikidest, territooriumidest ning nende rahvaarvust ja pindalast annab alljärgnev tabel 3.

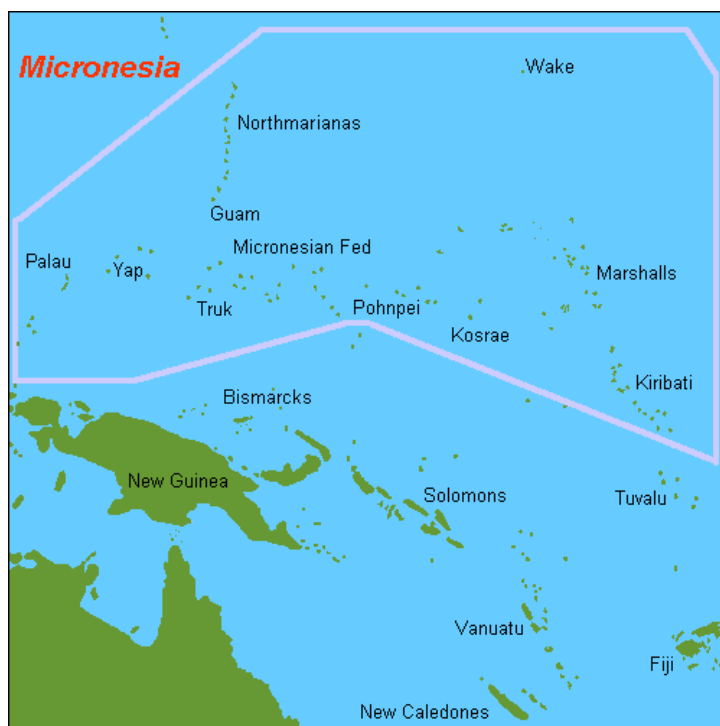
Tabel 3. Polüneesia riigid ja territooriumid

Riik/territoorium	Pindala (km ²)	Elanike arv
Havai (USA)	16 600	1,2 miljonit
Prantsuse polüneesia	4 167	287 000
Samoa	2 831	219 900
Tonga	747	120 800
Niue (Uus-Meremaa)	260	1 398
Cooki saared (Uus-Meremaa)	236	11 870
Lihavõttesaar ja Sala y Gomez (Tšiili)	163	3 000
Wallis ja Futuna (Prantsusmaa)	142	15 200
Ida-Samoa (USA)	145	45 000
Pitcairn (Suurbritannia)	47	48
Tuvalu	26	12 300
Tokelau (Uus-Meremaa)	12	1400
Midway (USA)	6	60

Taimestik on kirev ja lopsakas, kuid mitte eriti liigirikas. Maismaa loomastik on üsna liigivaene, kuid mereelustik ja linnustik on väga liigirikas. Majandus tugineb peamiselt põllumajandusele, karjakasvatusele ja kalapüügile, ent üha tähtsamaks on muutunud turism osakaal. Turiste meelitavad regiooni eelkõige Havai, Tahiti jt. “paradiisisaarte” rannad, ka polüneesia saarte lopsakas loodus ning põliselanike omapärane kultuur.

2.6. Mikroneesia - ülevaade

Mikroneesia nimi on tulnud sellest, et siia saarterühma kuuluvad väga väikesed saared. Regioon on väheasustatud ja väikesed saared (kokku maismaad 3 407 km²) asuvad Vaikses ookeanis strateegiliselt tähtsas kohas. Elanikke on kokku 324 000, kellest pooled elavad USA-le kuuluvatel Guamil ja Põhja-Mariaanidel. Ligi 2 000 saart ja atollit asuvad Okeania loodeosas, enamik neist on inimtühjad.

Joonis 25. Mikroneesia kaart

Mikroneesia arhipelaagi kuuluvad Mariaanid ja Guam põhjas, Karoliinid keskosas, Belau saared läänes ning Marshalli ja Kiribati saared kagus. Enamikke saartest haldab USA. Mikroneesia suurimad saared on Guam (541 km²), Babelthuap (Belau saarestikus, 137 km², Saipan (122 km²) ja Tinian (101 km²). Viimased kaks asuvad mõlemad Põhja-Mariaanidel.

Tabel 4. Mikroneesia iseseisvad riigid

Riik	Pindala (m ²)	Elanike arv
Kiribati	728	83 000
Mikroneesia liiduriigid	700	105 000
Belau	490	15 000
Marshalli saared	180	46 000
Nauru	24	10 000

Rahvastikus domineerivad mikroneesia põlisrahvad, rikkamatel saartel elab palju filipiini immigrante. Räägitakse kohalikke mikroneesia keeli, kuid riigikeeleks on kõikjal inglise keel. Majanduses domineerivad kalapüük ja turism. Naurul leidis rohkesti fosforiiti ning selle kaevandamine on hävitanud saare looduse ja toonud elanikele rikkust. USA hoiab oma valdustes sõjaväebaase ning maksab kohalikele baaside kasutamise eest kompensatsiooni.

Kliima on troopiline, rohketes sademetega alad paiknevad põhjas ja läänes. Taimestik on väikestel saartel napp, Guamil ja Mariaanidel on troopilised vihmametsad. Loomastikus domineerivad 700 liiki koralle ning kalad. Mikroneesia territooriumil asub maailma

sügavaim süvik –11 000 m sügavune Mariaani ehk Challengeri süvik, kus on arenenud sellised süvamere loomad, kes elamiseks päikesevalgust ei vaja.

2.7. Melaneesia - ülevaade

Melaneesia nimi tuleneb saarte põliselanike tumeda nahavärvist (“Mustad saared”). Melaneesia hulka kuuluvad Vaikse ookeani läänepoolsed saared - Admiraliteedi-, Bismarcki, Louisiade'i, Saalomoni, Vanuatu (Uus-Hebriidi), Uus-Kaledoonia, Norfolki ja Fidži saared. Rahvastik on segu mustanahalistest paapuatest ja malai päritolu rahvastest. Fidžil leidub palju india tööliste järglasi, keda inglased sissevedasid. Räägitakse arvukaid kohalikke keeli, ent lisaks prantsuse keelele Uus-Kaledoonias on piirkonnas riigikeeleks kehtestatud inglise keel.

Joonis 26. Melaneesia kaart

Melaneesia iseseisvad riigid on Fidži, kus on 809 000, Saalomoni saared (rahvaarv 404 000) ning Vanuatu, kus elab 178 000 inimest. Melaneesia suurima saared on Uus-Britannia ehk Birara (Paapua Uus-Guinea), Uus-Kaledoonia (Prantsusmaa), Viti Luvu (Fidži), Bougainville, Uus-Iirimaa ehk Tombara (Paaoua Uus-Guinea), Guadalcanal (Saalomoni saared), Vanua Levu (Fidži) ja Espiritu Santo (Vanuatu).

Majandus sõltub suuremates riikides põllumajandusest (nt Fidži suhkruroo istandused), väiksemates kalandusest. Uus-Kaledoonia on maailmas neljas niklitootja. Piirkonnas on suured fosforiidi- ja boksiidivarud. Paljude riikide puhul muutub üha suuremaks turismi osatähtsus. Melaneesias leidub ka suuri mägesid, kõrgeimad tipud Popomanaseu (2331m) Saalomoni saartel, Tabwemasana (1811 m) Vanuatul ja Tomaniv (1323 m) Fidžil ja keskmise suurusega jõgedega saari.

Kliima on troopiline, kuum ja niiske. Detsembrist märtsini kestab vihma- ning tormide periood. Taimkate on enamasti lopsakas, ka väiksematel saartel kasvavad metsad, mis võimaldab nt Fidžil ja mujalgi turustada puitu. Maismaa fauna ei ole eriti rohke, seevastu on merefauna rikkalik. Vanuatu saarestikust Pentecosti saarelt on pärit benjihüpped (250 elanikuga. Benlapi asulas ehitatakse igal aastal jumalatelt saagi palumiseks 15 päevaga puutüvedest ja liaanidest kuni 25m kõrgune torn, mille otsast noormehed pidustuste ajal liaanist köied jalgade küljes, alla hüppavad).

3. AASIA REGIOONI TURISMIGEOGRAAFIA

Joonis 27. Aasia kaart

Allikas: <http://www.world-atlas.us>

3.1. Indoneesia – riigi ülevaade

Indoneesia riigi moodustab maailma suurim saarestik, kuhu kuulub ligikaudu 18 100 saart. Suurimad on Kalimantan (jagatud Indoneesia, Malaisia ja Brunei vahel), Sumatra, Sulawesi, Jaava, Maluku saared, Bali, Sunda saared, Timor (Ida-Timor iseseisvus) ja Uus-Guinea e. Irian lääneosa (idas Paapua Uus-Guinea).

Joonis 28. Indoneesia kaart

Indoneesia pindala on 1,9 miljonit km², rahvaarv on 224 miljonit ning asustustihedus 117 in/km². Üle poole indoneeslastest elab Jaaval ja Madural, mis on ühed maailma tihedamini asustatud piirkonnad. Seevastu Uus-Guinea ja Kalimantan on asustatud väga hõredalt. Indoneesia on paljurahvuseline etniliselt kirev riik - enamik rahvastikust on malai päritolu (jaavalased, maduralased, sundalased, malailased). Kõneldakse ligi 270 keelt. Keskvoim üritab rahvaid integreerida ega avalda andmeid etnilise koosseisu kohta. Valitsevaks usundiks on islam.

Riigikeeleks on indoneesia keel (austroneesia keelkonnast). Pealinnas Jakartas elab 8,5 miljonit inimest (koos eeslinnadega 18 miljonit).

Kliima on regioonis niiske, troopiline mussoonkliima. Õhuniiskus (keskmiselt 80%) ja temperatuur on aasta läbi kõrged. Juunist oktoobrini on kuiv periood. Pinnamood on valdavalt mägine - 45% territooriumist asub 200-1500 m kõrgusel. Jaava süvikuga paralleelselt paiknevatele saartele (Sumatra, Jaava, Väikesed Sunda saared) on omased aktiivne vulkanism ja sagedased maavärinad. Vulkaanide ümbruses on maa on väga viljaks ning seetõttu väga tihedalt asustatud.

Taimestik on lopsakas ja liigirikas. Peaaegu kogu mitteharitav maa on kaetud troopikametsaga. Indoneesias kasvab 10% maakera vihmametsadest ja umbes 40% Aasia troopikametsadest ning neis on esindatud 20 000 taimeliiki. Ka loomastik on väga mitmekesine (orangutang, maailma suurim mürkmadu kuningkobra ja maailma suurim sisalik komodo varaan). Indoneesias elab 17% kogu maailma lindudest. Indoneesia suurimaks väärtuseks oli algselt vürtsi saamine Moluki saartelt. Sellest ka nimetus Vürtsisaared

UNESCO maailmapärandisse kuulub Indoneesiast Borobuduari buda pühamu, Komodo RP, Ujung Kuloni RP, Prambanani hinduistlik templistik, Sangirani esiaajalooline leiukoht, Lorentzi RP ning Sumatra vihmametsad. Turism hakkas hoogustuma 1980. aastate keskel tänu turismirajatistesse tehtavatele suurtele investeeringutele.

Turistid tulevad Jaapanist (13%), ÜKst (5%), USAst (4%), Saksamaalt (4%) ja Hollandist (3%). Turismi osatähtsust vähendavad islamiäärmuslaste terrorirünnakud ning Aceh ja Paapua iseseisvusvõitlus. Indoneesia vaatamisväärsusteks on sealne lopsakas troopiline loodus, mäed ja vulkaanilised pinnavormid; budistlikud, hinduistlikud, islamistlikud jt. kultuuride arhitektuurilised saavutused (nt. Jaaval Borobuduri buda pühamu ja Prambanani hinduistlik templistik). Lisaks on huvitava varjuteatrid ning korraldatava kukevõitlused. Bali saarel on üle 30000 templi ning lopsakas loodus, mis meelitab sinna turiste.

3.2. Ida-Timor - ülevaade

Ida-Timor on Kagu-Aasia riik, mille koosseisu kuuluvad Timori saare idaosa, saare loodeosas asuv Oecussi-Ambeno eksklaav ning Atauro ja Jaco saar. Ida-Timor oli alates 16. sajandist kuni iseseisvumiseni 1975. a. Portugali koloonia. Seejärel okupeeris selle naaberriik Indoneesia. Ida-Timor iseseisvus ÜRO sekkumise tagajärjel 2002. a.

Joonis 29. Ida-Timori kaart

Allikas: <http://www.lib.utexas.edu>

Pindala on 15 000 km² ning rahvaarv 1 miljonit inimest. Keskmise asustustihedus on 71 in/km². Pealinnas Dili's elab 163 000 inimest. Ida-Timor on paljurahvuseline riik, kus räägitakse üle 30 keele ja murde, suurim rahvas on tetumid (40%). Ametlikud keeled on tetumi ja portugali. Põhiseadusega on tagatud vähemuskeelte areng ja kaitse. Valdav usk on katoliiklus (90% usklikest). Ligi pooled täiskasvanud on kirjaoskamatud.

Ida-Timor on ainus tervenisti lõunapoolkeral asuv Aasia riik. Territoorium on valdavalt mägine. Leidub mudavulkaane ning sageli esineb maavärinaid. Valitsev on lähisekvatoriaalne mussoonkliima, detsembrist maini on vihma periood. Jaanuarist märtsini esineb üleujutusi, sageli on põuda.

Ida-Timori alad olid kaetud tiheda metsaga. Palju kasvas väärspuitu. Praeguseks on enamik metsi hävitatud. Ida-Timor on loodusvarade poolest rikas riik, paljud neist pole veel kasutusele võetudki. Suure osa territooriumist hõlmab akaatsiate, eukalüptide ja palmidega kõrgrohusavann, orgudes ja mäenõlvadel on kohati säilinud metsa, lõunarannikul on mangroove.

3.3. Filipiinid – ülevaade

Riik paikneb Filipiini saarestikus Lõuna-Hiina, Filipiini ja Sulawesi merede vahel. Riigi juurde kuulub üle 7000 saare, millest suurimad on Luzon, Mindanao ja Mindoro. Filipiinid on nime saanud Hispaania kuninga Felipe II auks. 333. aastat olid Filipiinid Hispaania asumaa. Pindala on 300 000 km², rahvaarv 87,2 miljonit ning keskmine asustustihedus 291 in/km². Filipiinid on rahvaarvult maailmas kolmeteistkümmes riik.

Joonis 30. Filipiinide kaart

Filipiinide pealinn on Manila, kus elab 10,5 miljonit elanikku (koos eeslinnadega 17,8 miljonit). Filipiinide rahvastik on peamiselt malai päritolu (ligi 200 rahvarühma), 40% moodustavad filipiinlased, 30% indoneeslased ja polüneeslased, 10% metsades elavad põlismalailased igorotid ja aetaad, 10% hiinlased ja 5% indialased. Riigikeeled on filipino ja inglise keel. Filipino keel on aretatud tagalogi baasil. Olulised on veel sebu, iloko, hispaania ja hiina keel. Kokku räägitakse riigis üle 980 keele ja murde

Tegemist on ainukese Kagu-Aasia valdavalt ristusulise riigiga, mille kultuuris on märgata suurt Hispaania mõju. Rahvastikust 82% on katoliiklased, 5% protestandid ja moslemid. Sisealade pärismaalased on animistid. 40% rahvastikust elab vaesuspiiril.

Suuruselt on Filipiinid Indoneesia järel maailma teine saarestik. Kõik saared on mägised ning neil asub rohkesti vulkaane. Kõrgeim tipp Apo (2954 m) asub Mindanao saarel. Asub nn Vaikse ookeani tulerõngas (Vaikse ookeani ja Euraasia hiidlaama kokkupuutealal), iseloomulikud vulkaanipursked ja maavärinad.

Valitsev on troopiline kliima aasta keskmise temperatuuriga 27°C. Vihmaperiood kestab maist novembrini, idas ja kagus mangroovialadel aga aasta läbi. Peaaegu kogu Filipiinide territooriumil (va lõunaosas) esineb taifuune. Lähimõtlematu metsaraiega kaasnevad maalihked ja mudavoolud. Suurematel saartel on ulatuslikult metsi maha võetud. Mets on säilinud nt Palawani saarel, kuhu on rajatud Puerto Princesa RP.

Taimestik on rikkalik. Omamaine loomastik on kesine. Leidub u. 760 linnuliiki ning hulgaliselt roomajaid ja mereloomi, eriti molluskeid. Rannikuvete korallrahud on röövkalastamise tõttu hävimisohus.

Turismi osatähtsus on väiksem kui Kagu-Aasia arenenud maades, kuid suureneb kiiresti. Tähtsaimad turismiobjektid on Palawani vihmametsad ja korall-laguunid, Boholi saare šokolaadikünkad ning Põhja-Luzoni terrass-riisipõllud. Banaue 2000-6000 aastat vanad riisiterrassid Luzoni Kesk-Kordiljeerides on maailma võimsaimad (kuulub UNESCO maailmapärandisse).

Joonis 31. Boholi šokolaadi mäed

Turistid tulevad põhiliselt Jaapanist, USA-st, Taiwanist, Lõuna-Koreast ja Austraaliast. Seksiturismi osatähtsus on väga suur. Parim aeg külastamiseks on taifuuni-väline periood detsembrist maini. Jõulude ja lihavõtte ajal on siiski igasugune transport ning majutus ülerahvastatud ja liikumine vaeviline. Värvikaimad pidustused on jaanuarist maini, võimsad riisiterrassid on muljetavaldavamad märtsis-aprillis. Saartevaheline liikumine laevadega on mugavam oktoobrist märtsini.

Etniliste konfliktide ja Abu Sayyaf islamistide tõttu on otstarbekas vältida suuremat osa Mindanaost, eriti aga Zamboanga poolsaart, Basila, Tawi-Tawi ja Sulu saarestikku.

3.4. Sri Lanka - ülevaade

Saareriik asub Lõuna-Aasias India ookeanis Hindustani poolsaare kaguranniku lähedal ning hõlmab Sri Lanka saare ja selle lähedal asuvad väikesaared. Pindala on 65 610 km², rahvaarv 19,6 miljonit ning keskmine asustustihedus 284 in/km². Pealinnas Colombos elab 0,6 miljonit inimest (koos eeslinnadega 2,5 miljonit).

Joonis 32. Sri Lanka kaart

Allikas: geographicguide.net

75% rahvastikust moodustab saare põlisrahvas (budausulised singalid) ning 18% hinduistidest tamilid. Nii singalite kui tamilite hulgas on ka kristlasi ja moslemeid

(kumbagi 8%). Singalid (75%) räägivad singali ja tamilid (18%) tamili keelt, 8% muid keeli, 10% räägib lisaks inglise keelt.

$\frac{3}{4}$ saarest on kuni 100 m kõrgune madalik, keskel paikneb astanguline Keskmassiiv. Põhja-ja keskosas valitseb lähisekvatoriaalne, lõunaosas ekvatoriaalne mussoonkliima. Suvine edelamussoon (maist juulini) toob saare edelaossa ja Keskmassiivile sadu 2500-5000 mm aastas, talvine kirdemussoon (detsembrist veebruarini) ülejäänud alale 1000-2000 mm sademeid.

Taimestik on tihe ja mitmekesine, kasvab ka väärspuitu andvaid eebeni- ja mahagonipuid. Mäenõlvadel kasvab vihma-, mujal heitlehine mets, kohati on torkvõsa, rannikul mangroovi. Sri Lankal on oluline osa india elevandi ja viie merekilpkonnaliigi rahvusvahelistes kaitseprogrammides.

Turismil on tähtis osa riigi majanduses, kuid rahvuskonfliktidest tingitud terroriaktid suurendavad ebakindlust ega lase areneda massiturismil. Majanduse arengut pärsib ka nõrk infrastruktuur ja suure tagasilöögi andis 2004.a. tsunami. Sri Lanka on suurim kõrgevaliteedilise tee eksportija maailmas. Vaatamisväärsused on Aadami mäel asetsev budistlik pühamu, Buddha hamba tempel Kandys (tähendab budistidele sama, mis Meka moslemitele), Sigiriya kalju, uusaastapidustused 13. aprillil, rannad.

3.5. Malaisia - ülevaade

Pindala on 0,3 miljonit km² ning rahvaarv 28,3 miljonit. Keskmise asustustihedus on 61 in/km². Malaisia on föderatiivne parlamentaarse monarhiaga riik. Pealinnas Kuala Lumpuris elab 1,5 miljonit inimest (koos eeslinnadega 6,9 miljonit). Veidi üle 47% rahvastikust on valdavalt islamiusulised malailased, 32% hiinlasi (kontrollivad suurt osa majandusest) on koondunud läänepoolsetesse linnadesse, indialased (eelkõige tamilid) moodustavad 8%, 12% kuulub Põhja-Kalimantani põlisrahvaste hulka. Malaisias on ligi miljon indoneesia ja filipiini immigranti, kes on tulnud Malaisiasse tööd otsima. Riigikeele (malai keel) kõrval kasutatakse ka inglise, hiina ja tamili keelt.

Joonis 33. Malaisia kaart

Allikas: Visit Malaysia Guide

Malaisias valitseb ekvatoriaalne kliima, sajab kogu aasta (150-200 sajupäeva aastas). Eriti sajused perioodid on märtsist maini ja septembrist novembrini. Rannikualal puhub vaheldumisi edela-ja kirdemussoon. Malaka poolsaare pinnamood on valdavalt künklik (kõrgeim tipp Tahan, 2187 m). Poolsaart ümbritsev madalik on enamasti soostunud. Kalimantanil on kitsas rannikumadalik, kõrge on idapiiril asuv Crockeri ahelik (kõrgeimtipp Kinabalu 4101 m).

Mets katab üle 60% riigi territooriumist. Malaka poolsaare läänerannikulja Kalimantanil põhjarannikul leidub mangroovialasid. Loomastik on väga liigirohke, kuid suure metsaraie tõttu on loomade arvukus vähenenud.

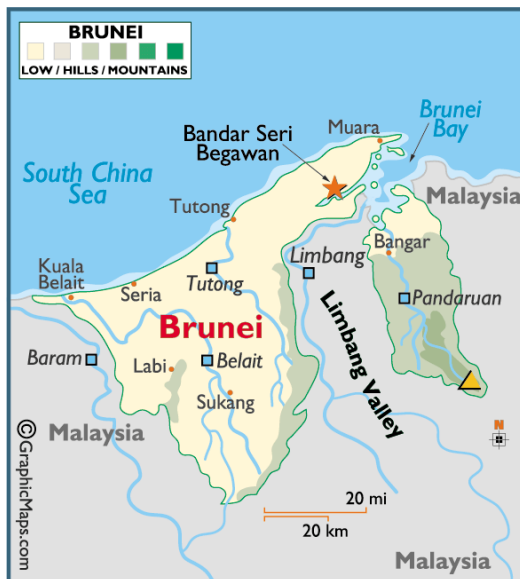
Malaisia majandus on kiiresti arenenud. Malaisia on Kagu-Aasiat külastavate turistide peamine sihtkoht, aastas käib seal üle seitsme miljoni turisti, kasvab ärireisijate osakaal. Peamiselt külastatakse idaranniku troopilisi randu, matkatakse Cameroni mägismaal (Malaisia kesk-lääneosas) ja Borneo saare maailma vanimates vihmametsades.

3.6. Brunei - ülevaade

Brunei asub Kalimantanil saare põhjaosas. Territoorium koosneb kahest osast, mida eraldavad Malaisia ja Brunei laht. Pindala on 5 770 km² ning rahvaarv 0,4 miljonit. Keskmine asustustihedus on 68 in/km² (85% elanikest elab rannikul). Pealinnas Bandar Seri Begawan'is elab 67 100 inimest.

Brunei on absoluutse monarhiaga sultanaat (Brunei sultan on üks maailma rikkamaid inimesi). Nafta-ja maagaasivarude tõttu on Brunei üks maailma kõrgeima elatustasemega riike. 67% rahvastikust moodustavad malailased, hiinlasi on 15% ja

põlisrahvaid (ibaniid, dajakid jt) on 6%. Peale riigikeele (malai keel) räägitakse ka hiina ja inglise keelt. Usklikest 67% on moslemid, 13% budistid ja 10% kristlased. Diskrimineeriva poliitika tõttu on paljud hiinlased emigreerunud.

Joonis 34. Brunei kaart

Allikas: worldatlas.com

Brunei rannikualad on tasased, sisemaal leidub ka mägiseid alasid. 3/4 riigi pindalast on kaetud vihmametsaga, rannikul ja jõgede ääres on ka mangroove. Loomastik on liigirikas. Valitsev on kuum ja niiske ekvatoriaalne mussoonkliima. Ilm on aasta läbi vihmane.

Väliturism elavneb kiiresti. Peamiselt tulevad turistid Malaisiast. Moslemite palverännakukoht on hiigelsuur tehisejärve äärde ehitatud kullatud kupliga Omar Ali Saifuddini mošee. Ökoturiste meelitavad vihmametsad ja mangroovidekaitsealad. Tähtsaim huviväärsus on sultani kahe kullatud kupliga hiigelpalee Nurul Iman.

3.7. Kambodža - ülevaade

Pindala on 181 040 km² ning rahvaarv on 13,6 miljonit. Pealinnas Phnom Penh'is elab 1,75 miljonit inimest. Riigikeeleks on khmeeri keel (95%), lisaks räägitakse prantsuse ja inglise keelt. Enamus rahvast on usuliselt theravada budistid (95%).

Enamus Kambodžast põhjast lõunasse on tasandik. Geograafiliselt võib riigi jagada kuueks piirkonnaks: põhjas asub troopilise metsaga kaetud mäestik; kirdes troopilise metsaga kaetud platoo, (rikkalik loomastik, kosed, järved, teemandid); madalal keskplatool kasvatatakse rohkest riisi, maisi ja ube; lõunasse jäävad liivarannad ja tegeletakse kalapüügiga. Kõige silmatorkavamad pinnavormid on Tonle Sap järv ning kogu riiki läbiv Mekongi jõgi, mis voolab läbi Mekongi madaliku Lõuna-Hiina merre. Mäeahelike hulgas on olulisemad Dangret põhjaosas Tai piiril ning Caedamon läänes. Kõrgeim punkt on Phnum Aoral (1 810 m).

Joonis 35. Kambodža kaart ja Angkor Wat

Kambodžas on soe ja niiske troopiline kliima. Temperatuur kõigub 21 - 35° C vahel ning varieerub vastavalt regioonile ning aastaajale. Kõige vihmase periood on maist-oktoobrini, mil temperatuur võib langeda 22° C ning on väga niiske. Kuiv periood kestab novembrist-aprillini ning siis tõuseb temperatuur kuni 40° C. Kõige parem periood Kambodža külastamiseks on november–jaanuar kui temperatuur ning niiskustase on madalamad. Novembris toimub riigi suurim festival Bon Om Tuk, mis tasub külastamist.

Oluline mõjutaja riigis on olnud ja ka praegu budism. Kambodžas on kokku loetud 3 371 pagoodi, millest 90 asub pealinnas Phnom Penhis. Sihanoukville on ainuke korralik valge liivaga randadega kuurortlinn Kambodžas (hea paik puhkuseks, päevitamiseks, ujumiseks ja pidutsemiseks). Sihanouk Ville`st on võimalik käia ka mitmete vaatamisväärsuste juures: Kosk asub 15 km kaugusel Sihanoukvillest ning on väga huvitav koht vihmaperioodil ja väga populaarne nii kohalike kui turistide seas. Reami RP on tuntud oma ilusa looduse poolest (20 km kaugusel Sihanoukvillest) ning Paradise Island (ümber Sihanoukville on palju ilusaid saari 1–2 tunni paadimatka

kaugusel, kus on võimalik veeta vaba aega snorgeldades, sukeldudes või niisama rannal vedeledes).

Angkori varemed on Kagu-Aasia olulisimad ja tuntumaid arheoloogiamälestisi. Angkori arheoloogiaparki kuuluvad 9.-15.sajandil ehitatud Khmeeri kuningriigi pealinna varemed, mis paiknevad enam kui 400 km² suurusel alal Tonle Sabi ('suur järv') lähedal. Seal asuvad Angkor Wat ning rohkete skulptuuridega Bayoni pühamu Angkor Thom. Maastikku ilmestavad rohkem kui 70 templit ja ehitist, laiaulatuslikust ja keerulisest niisutussüsteemist on säilinud kaks reservuaari ehk baray'd.

Kambodžas kaevandatakse safiire, rubiine, teemante ja tsirkoone. Valik on silmipimestav ja hinnatase mõistlik. Viimasele sõja tõttu, võib Kambodžas teoreetiliselt maamiine leiduda. Angkor Watis hoiatatakse väikeste heleroheliste madude eest, kes pärast vihmasadusid tulevad välja toitu otsima.

3.8. Laos - ülevaade

Pindala on 236 800 km² ning rahvaarv 5,7 miljonit. Pealinnas Viangchan'is (Vientiane) elab 199 900 elanikku. Laoses on üle 60 eri rahva ning laod moodustavad 2/3 rahvastikust.

Joonis 36. Laose kaart

Allikas: <http://www.worldtravelguide.net>

80% alast on mäGINE, mäeahelike vahel sügavad kitsad orud ja lainjad platood. Turism on saanud oluliseks sissetulekuallikaks, aga infrastruktuur (majutus, transport) on seni

nõrgalt arenenud. Enne 1989.a. ei olnud turism riigis lubatud. Kokku külastab riiki aastas ligi 930 000 turisti. Mõne piirkonna külastamiseks võidakse nõuda eriluba. Peamised vaatamisväärsused on loodus, Luang Prabang, Vat Chieng Taong, Viangchan ja Buddha park pealinnas, Vat Phou ja Champasak kultuurmaastik.

3.9. Maldiivid - ülevaade

Pindala on 298 km² ning rahvaarv 0,3 miljonit. Keskmise asustustihedus on 1000 in/km². Pealinnas Male 's elab 87 200 inimest. Rahvastikust 97% moodustavad maldiivlased, kes on Indiast ja Sri Lankalt väljarännanute järeltulijad. Maldiivlased räägivad maldiivi ehk divehi keelt. Riigiusundiks on islam (enamik on sunniidid).

Maldiivid moodustavad India ookeanis 800 km pikkuse ja 130 km laiuse korallsaarevööndi. Kokku on saarestikus 1190 saart, millest üle 200 on asustatud. 2004. a. Sumatra lähedal toimunud maavärina tagajärjel muutusid mitu saart elamiskõlbmatuks. Tähtsaimad majandusharud on turism ja kalandus, kasvatatakse kookospalme. 2004. a. tsunami hävitas suure osa puhkekeskustest, millest enamik on taastatud. Turism on riigile väga oluline ning annab 20% riigi GDP-st.

Joonis 37. Maldiivide kaart

Allikas: worldatlas.com

Turiste köidavad liivarannad ning sukeldujaid kirev vee-elustik. Vaid 20% riigi pindalast ulatub rohkem kui 1 m üle merepinna (kõrgeim koht 2,5 m Addu atollis Viligili saarel). Ekvaatorist põhja jäävatel atollidel valitseb troopiline mussoonkliima (oktoobrist maini kirdemussoonid, keskmine temperatuur 24-27°C, maist septembrini edelamussoonid, keskmine temperatuur 29-31°C). Lõunaosa atollidel valitseb ekvatoriaalne kliima.

Põhjapoolseid saari tabavad aeg-ajalt ägedad troopilised tsüklonid. Kuigi sademeid on rohkesti (1800-2200 mm/a), valitseb mageveepuudus, kuna siseveekogusid pole ja ookeani läheduse tõttu on kaevuvesi soolane. Enamikul saartel kasvavad kookospalmisalud, on ka leivapuid ja banaane. Saari katab hele korallliiv. Väiksemad

saared on taimkatteta. Maismaaloomastik on liigivaene, mereloomastik see-eest väga rikkalik (näiteks on kalu ligi 900 liiki).

3.10. Hiina - ülevaade

Pindala on 9 596 960 km² (suuruselt neljas riik maailmas) ning rahvaarv on üle 1,3 miljardi (20% maailma rahvastikust, maailmas esimesel kohal). Pealinn on Peking ning seal elab üle 22 miljoni elaniku. Hiina asub Kaug-Idas jaguneb alates 1949. aastast Hiina Rahvavabariigiks (valitseb Mandri-Hiinat, Hongkongi ja Aomeni) ning Hiina Vabariigiks (valitseb Taiwan ja mõningaid Fujiani saari) vahel. Hiinas on võimul Hiina Kommunistlik Partei.

Joonis 38. Hiina kaart

Kuna Hiina on suure ulatusega ning mitmekesise pinnamoega, siis on esindatud nii paras-, lähistroopiline kui troopiline kliimavööde. Jangtse jõgi jaotab riigi kliimaatiliselt laias laastus kaheks.

Talv Põhja-Hiinas algab enamasti novembris ja jätkub veel märtsis (kuiv, peamiselt päikesepaisteline, temperatuurid tõusevad harva üle 0°C). Lõuna-Hiina talv on suvest lühem, kuid külm ja niiske (välja arvatud Yunnani, Henani ja Guangdongi provintsis). Temperatuur võib langeda -10°C-ni. Aeg-ajalt on ka lund. Suvi on Põhja-Hiinas kuum, temperatuur tõuseb kuni 38°C. Madala õhuniiskuse tõttu ei tundu Põhja-Hiina nii ebamugavana kui mõned lõunapiirkonnad. Juuli- ja augustikuu on Pekingi ümbruses vihmane, sagedaste äikesetormide ja vihmahoogudega. Lõuna-Hiina suvi kestab kaua, on üsna ebamugavalt kuum ja niiske, juulis ja augustis tõuseb temperatuur päeval üle

38°C. Vihmaperiood on mais ning juunis, ja kui ka ei saja, püsib õhuniiskus ikka väga kõrgel.

Hiinas on palju ajalugu, loodusressursse ning moodsad pilvelõhkujad. 20 km kaugusel Pekingi kesklinnast asub Keisrite Suvepalee ning selle ajalugu ulatub 800 aastat tagasi, kui Jin dünastia tõi oma pealinna sinna. Suvepalee on küll paar korda hävinud, kuid jälle üles ehitatud (viimati 1903). Suvepalee on üks suuremaid (290 ha) ja paremini säilinud keiserlikke aedu maailmas.

Taevase Rahu Väljakule mahub korraga miljon inimest. Samas on ka Mao Zedongi mausoleum, kus sageli lausa kilomeetri pikkused järjekorrad. Taevase Rahu väljakult saab siseneda Keelatud Linna, mis on Hiina suurim ja kõige paremini säilinud ajalooliste ehitiste kompleks ning see on kantud ka UNESCO maailma kultuuripärandi nimistusse. Pekingis asub ka maailma kõrgeim Budhha kuju (26 m ja kantud Guinnessi Rekordite raamatusse). Taevatempel on Pekingi sümbol. Hiina kõige kuulsam objekt on tõenäoliselt Hiina müür, mille ehitamist alustati juba 476-221e.kr. müür ehitati üle 5 000 km pikaks. Shanghai linnas on säilinud palju rikkumatuid mälestisi. Hong Kong on pilvelõhkujatega suurlinn,

3.11. India - ülevaade

Pindala on 3 287 590 km² ning rahvaarv üle 1,1 miljardi (Hiina järel teisel kohal) ning see üha kasvab. Pealinnas New Delhi's elab 14 miljonit inimest. India Vabariik asub Lõuna-Aasias. Kõneldakse rohkem kui 100 keelt.

Joonis 39. India kaart

Allikas: worldatlas.com

Üldiselt on Indias kuum troopiline kliima, mis on regiooniti erinev. Jahedaim ilm on detsembrist veebruarini (jahedad hommikud ja õhtud ning päikeselised kuumad päevad). Väga kuum ja tolmu aeg on märtsist maini. Vihma võib sadada enamikes regioonides juunis ja septembris. Kogu Hindustani poolsaare territooriumil valitseb mussoonkliima. Talv on kuum ja kuiv, suvi on kuum ja niiske. Aasta jooksul sajab ebaühtlaselt, kõige suurem sademete hulk on suvel ja kõige vähem sajab talvel.

Indiat peetakse kontrastide riigiks – kõrvuti eksisteerivad luksus ja äärmine vaesus. Väga palju on inimesi ning lisaks vabalt ringi liikuvad loomad (lehmad, koerad jne). Kirjaoskamatuid on ikka üle 35 % elanikest, kuid samas on India üks maailmas kiiremini arenevaid riike.

Leh's on vaatamisväärsusteks vanalinn, Tiibeti turg ning kaheksakorruseline kuningapalee. Leh lähedal Induse orus asuvad Stoki palee-muuseum, endisaegsed kuningapere suvepaleed ning mitmed budistlikud templid ja kloostrid. Leh'st põhja jääb 5602 meetri kõrgune Khardung La, mille muudab vaatamis- ja külastusväärseks fakt, et tõenäoliselt on tegu maailma kõrgeima auto-kuruga. Kui kuru on lumevaba (juuni lõpust septembri alguseni), viib džiip üle kuru 4-6 tunniga, tagasi tuleb sõita mõnel järgmisel päeval, sest üldjuhul juhid keelduvad samal päeval seda ränka teed uuesti ette võtmast.

Indias asuvad mitmed palverännakute paigad (Bodh Gaya, Amritsar ja Kuldne Tempel, Gokarna, Puri, Pushkar, Varanasi) ning erinevad pühapaigad Gangese ääres. Harrastada saab mägimatku Himaalajas (Himachal Pradesh, Uttar Pradesh osariik). Ajaloohuvilistele on ajaloolisi mälestusmärke. Khajuraho templid on ehitatud ligi 1000 aastat tagasi.

Goa on sobiv paik rannapuhkuseks (turismikuurort, kus sobiv kliima ja valge liivaga rannad). Goa on läänelikum, kui kõik muud osariigid kokku, seda osaliselt tänu aastasadu seal võimutsenud portugallastele ning osaliselt miljonite seal viibivate turistide tõttu. Keralas on mitmekesine loodus (väga palju kookospalme). Lääne Ghati mägedes (500 - 2700 m) on looduspargid, kus elavad tiigrid, metsikud elevandid, ahvid, antiloobid ja piisonid. Mäenõlvu katavad tee-, kohvi- ja kummipuuistandused ning vürtsifarmid. Keralas on kõrgeim kirjaoskus Indias (ligi 100%), väikseim imikute surevus ning pikim eluiga.

3.12. Jaapan - ülevaade

Pindala on 377 835 km² ning rahvaarv üle 127 miljoni. Pealinnas Tokyos elab üle 12 miljoni elaniku ehk ligi 10% Jaapani rahvastikust. Jaapani keeles on Jaapan Nippon, Nihon ehk "tõusva päikese maa".

Joonis 40. Jaapani kaart

Allikas: <http://onlyintokyo.files.wordpress.com>

Jaapan koosneb paljudest saartest (kokku ligi 3900 saart), millest riik asub peamiselt neljal suuremal - Honshū, Hokkaido, Kyūshū ja Shikoku. Jaapan hõlmab ka rühma väiksemaid saari nelja suurima saare ümber ning eemalejäävat Nansei saarterühma, millesse kuulub Okinawa.

Jaapani saared ulatuvad läbi mitme kliimavööndi - põhjapoolseimal Hokkaido saarel on talved külmad ja sajab palju lund. Temperatuur võib langeda kuni -40°C ning Siberist ja Mongooliast puhuvad tuuled toovad kaasa lumetorme. Suved on Hokkaidol pehmed, õhutemperatuur on 20°C ümber. Jaapani lõunaosas asuvatel saartel, näiteks Okinawal on suved kuumad, temperatuur on enamasti üle 30°C ja ka talvel ei lange see tavaliselt alla 15°C . Tokyos on suved palavavad ja niisked, talvel on ilmad üldiselt selged ja õhutemperatuur on 5°C ümber. Suvi on soe ja kuiv, talv võib olla külm. Põhiline vihmahooaeg on juunis ja juuli alguses. Taifuunid võivad esineda septembris või oktoobris, kuid tavaliselt kestavad vaevalt ühe päeva.

Jaapan on mägine maa - mägedega on kaetud 70% territooriumist. Enamik kõrgeid mägesid on suurimal, Honshu saarel. Piki Honshu saare keskosa kulgeb mäeahelik, mida kutsutakse Jaapani Alpideks. Seal on arvukalt üle 3000 m kõrguseid mägesid. Jaapani kuulsaim ja kõrgeim mägi on 3776 m kõrgune Fuji mägi (jaapanlased nimetavad Fuji-san). Paljud Jaapani mäed on vulkaanilised ja mägipiirkondades leidub palju kuumaveeallikaid (kohati väga kuuma veega). Jaapan paikneb kolme mandrilava ristumiskohas, umbes 67 vulkaani on aktiivsed.

Fukuoka linn on tuntud peamiselt ööelu ja köögi poolest. Kunagine Jaapani keisririigi pealinn Kyoto on sadade templite ja aedade linn (linnas on umbes 1600 budistliku templit). Linnas toimub oktoobrikuus Jidai Matsuri nimeline suurpidustus.

Tokyo on Jaapani poliitiline, majandus-, kultuuri-, haridus- ja teaduskeskus, Jaapani keisri ja valitsuse residents ning kogu Ida-Aasia suur äri- ja finantskeskus. Pilvelõhkujaid on Tokyos vähem kui paljudes teistes nii suurtes linnades. Põhjuseks on eeskätt maavärina oht. Kuulus on Tokyo kalaturg Tsukiji Market, kus on huvitav jälgida vaatamängulist kalaoksjonit. Vilgas müük turul kestab umbest 5:00-9:00 varahommikul.

3.13. Tai - ülevaade

Tai pindala on 514 000 km² ning rahvaarv 64,2 miljonit. Pealinn on Bangkok, kus elab ligi 9 miljonit inimest. Tai Kuningriik asub Indohiina poolsaarel. Kuni 1949. aastani kandis riik nime Siiam. Sõna thai tähendab tai keeles “vaba”.

Joonis 41. Taimaa kaart

Taimaa kliima on troopiline, kuivaperioodil paistab päike praktiliselt seniidist, keskmiselt on temperatuur +31° C (aprillis kohati +40° C, talvekuudel +25° C). Meres on vesi mõnusalt soe - +28 ° C. Parim aeg Tai Kuningriigi külastamiseks on novembrist märtsini, kui on jahedam hooaeg. Alates märtsist tõuseb temperatuur üle 30 kraadi. Kuumaperiood kestab märtsist juunini. Mussoonvihma periood algab Tais juulikuust ning kestab novembrini.

Tais on kaunist loodust, iidset ajalugu ja kultuuri, buddha templeid, suurepärane Tai köök ning sõbralikud, naeratavad ja abivalmid Tai inimestest. Tai pealinn Bangkok asub Chao Phraya jõe kallastel, mõne kilomeetri kaugusel jõe suudmest Siiami lahes. Tai

keeles tähendab Bangkok inglite linna. Tänu paljudele läbi linna looklevatele kanalitele kutsutakse Bangkokki ka Idamaade Veneetsiaks. Bangkokis on palju vana ja puutumatut (seal asuvad kuningliku perekonna residents, valitsus ja administratsioonihooned). Omaette atraktsioon on Patpongi ööturg (21.00-02.00)

Royal Grand Palace ehk Kuninglik Suur Palee on Tai arhitektuuri meistriteos, mis on ehitatud 1782 ja läbi aegade olnud Tai kuningate residentsiks. Kuulsad on mitmed templid: Wat Pha Kaeo (Smaragd Buddha tempel) on budistide jaoks tähtsaim; Wat Pho (Lamava Buddha tempel); Wat Benchamabophit (Marmor Buddha tempel, Bangkoki uusim tempel, mis ehitati 19. saj. lõpul).

Ajaloo- ja kultuurihuvilisele sobivad iidsete Siiami pealinnade varemed kesk- ja põhja Tai linnades Ayuthayas, Phitsanulokis ja Sukhothais. Rannapuhkuse veetjale sobivad Lõuna Tai rannad ning matkajale Põhja Tai. Poliitiline olukord Tais on muutlik ning soovitatakse teatud piirkondi vältida.

KASUTATUD ALLIKAD

1. <http://expeditionegypt.com>
2. <http://onlyintokyo.files.wordpress.com>
3. <http://www.australiatodaymag.com>
4. <http://www.geo.ut.ee/kooligeo/loodus/sahara.htm>
5. <http://www.geographicguide.net>
6. <http://www.lib.utexas.edu>
7. <http://www.mapsofworld.com>
8. <http://www.traveltunis.com>
9. <http://www.worldatlas.com>
10. <http://www.world-atlas.us>
11. <http://www.worldtravelguide.net>
12. UNWTO Maailma Turismiorganisatsiooni statistika [http://www.unwto.org]
03.03.2010
13. Visit Malaysia Guide [http://visitmalaysiaguide.wordpress.com/]